

ROZPORZĄDZENIE RADY (EWG) NR 1408/71

z dnia 14 czerwca 1971 r.

**w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin
przemieszczających się we Wspólnocie**

Spis treści:

TYTUŁ I:	PRZEPISY OGÓLNE (art. 1-12)	37
TYTUŁ II:	OKREŚLENIE WŁAŚCIWEGO USTAWODAWSTWA (art. 13-17)	41
TYTUŁ III:	PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE RÓŻNYCH GRUP ŚWIADCZEŃ	44
Rozdział 1: Choroba i Macierzyństwo		
	Sekcja 1: Przepisy wspólne (art. 18)	44
	Sekcja 2: Pracownicy oraz członkowie ich rodzin (art. 19-24)	44
	Sekcja 3: Bezrobotni oraz członkowie ich rodzin (art. 25)	45
	Sekcja 4: Osoby ubiegające się o emeryturę lub rentę oraz członkowie ich rodzin (art. 26)	46
	Sekcja 5: Emeryci i renciści oraz członkowie ich rodzin (art. 27-34)	46
	Sekcja 6: Przepisy różne (art. 35)	48
	Sekcja 7: Zwroty między instytucjami (art. 36)	48
Rozdział 2: Inwalidztwo		
	Sekcja 1: Pracownicy podlegający wyłącznie ustawodawstwu, zgodnie z którym wysokość świadczeń inwalidzkich nie zależy od długości okresów ubezpieczenia (art. 37-39)	48
	Sekcja 2: Pracownicy podlegający wyłącznie ustawodawstwu, zgodnie z którymi wysokość świadczeń z tytułu inwalidztwa zależy od długości okresów ubezpieczenia, albo ustawodawstwu podobnego rodzaju i ustawodawstwu rodzaju określonego w sekcji 1 (art. 40)	49
	Sekcja 3: Pogłębienie się stanu inwalidztwa (art. 41)	49
	Sekcja 4: Wznowienie wypłaty świadczeń po ich zawieszeniu lub zniesieniu — Zamiana świadczeń z tytułu inwalidztwa na świadczenia z tytułu starości (art. 42 i 43)	50
Rozdział 3: Starość i śmierć (emerytury i renty rodzinne) (art. 44-51)		
Rozdział 4: Wypadki przy pracy i choroby zawodowe		
	Sekcja 1: Prawo do świadczeń (art. 52-59)	54
	Sekcja 2: Pogłębienie się choroby zawodowej, z tytułu której wypłacane jest odszkodowanie (art. 60)	56
	Sekcja 3: Przepisy różne (art. 61 i 62)	57
	Sekcja 4: Zwroty między instytucjami (art. 63)	57
Rozdział 5: Świadczenia z tytułu śmierci (art. 64-66)		
Rozdział 6: Bezrobocie		
	Sekcja 1: Przepisy wspólne (art. 67 i 68)	58
	Sekcja 2: Bezrobotni udający się do Państwa Członkowskiego, innego niż państwo właściwe (art. 69 i 70)	59
	Sekcja 3: Bezrobotni, którzy w trakcie ostatniego zatrudnienia zamieszkiwali w Państwie Członkowskim innym niż państwo właściwe (art. 71)	59

Rozdział 7:	Świadczenia rodzinne i zasiłki rodzinne dla pracowników i bezrobotnych	
Sekcja 1:	Przepisy wspólne (art. 72)	60
Sekcja 2:	Pracownicy i bezrobotni, których rodziny zamieszkują w innym Państwie Członkowskim niż państwo właściwe (art. 73-76)	60
Rozdział 8:	Świadczenia dla dzieci pozostających na utrzymaniu emerytów lub rencistów oraz dla sierot (art. 77-79)	61
TYTUŁ IV:	KOMISJA ADMINISTRACYJNA DS. ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO PRACOWNIKÓW MIGRUJĄCYCH (art. 80 i 81)	63
TYTUŁ V:	KOMITET DORADCZY DS. ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO PRACOWNIKÓW MIGRUJĄCYCH (art. 82 i 83)	64
TYTUŁ VI:	PRZEPISY RÓŻNE (art. 84-93).....	65
TYTUŁ VII:	PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE (art. 94-99)	66

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 2, 7 i 51,

uwzględniając wniosek Komisji, sporządzony po konsultacji z Komisją Administracyjną ds. Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Zgromadzenia ⁽²⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

konieczność ogólnego przeglądu rozporządzenia Rady nr 3 w sprawie zabezpieczenia społecznego pracowników migrujących ⁽⁴⁾ staje się stopniowo coraz bardziej oczywista, zarówno w świetle doświadczeń w jego wykonywaniu od 1959 r., jak również jako rezultat zmian wprowadzonych do ustawodawstw krajowych;

istniejące zasady koordynacji mogą być w całości, w tym samym czasie rozwijane i ulepszone, jak również do pewnego stopnia upraszczane, uwzględniając znaczące różnice istniejące między krajowymi ustawodawstwami dotyczącymi zabezpieczenia społecznego;

w tym czasie, właściwym jest połączenie wszystkich poszczególnych przepisów wykonawczych do art. 51 Traktatu w jednym instrumencie prawodawczym, z korzyścią dla pracowników, w tym pracowników przygranicznych, pracowników sezonowych i marynarzy;

z powodu istniejących znaczących różnic między ustawodawstwami krajowymi, co do ich zakresu stosowania *ratione personae*, właściwsze jest ustanowienie zasady, zgodnie z którą rozporządzenie stosuje się do wszystkich obywateli Państw Członkowskich objętych systemami zabezpieczenia społecznego pracowników najemnych;

przepisy mające na celu koordynację w zakresie zabezpieczenia społecznego wpisują się w ramy swobodnego przepływu pracowników będących obywatelami Państw Członkowskich, oraz powinny z tego tytułu przyczynić się do podniesienia poziomu życia tych osób i warunków ich zatrudnienia, gwarantując we Wspólnocie, z jednej strony, równe traktowanie obywateli Państw Członkowskich wobec różnych ustawodawstw krajowych, a z drugiej strony, prawo do świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego pracowników i osób pozostających na ich utrzymaniu bez względu na ich miejsce zatrudnienia lub zamieszkania;

cele te muszą zostać osiągnięte w szczególności poprzez sumowanie wszystkich okresów uwzględnianych przez różne ustawodawstwa krajowe, dla potrzeb nabycia i zachowania prawa do świadczeń, podobnie jak i w celu obliczenia ich wysokości, jak i w celu udzielania świadczeń różnym grupom osób objętych rozporządzeniem, bez względu na miejsce ich zamieszkania we Wspólnocie;

przepisy mające na celu koordynację, przyjęte w celu wykonania postanowień art. 51 Traktatu muszą zapewnić pracownikom przemieszczającym się w granicach Wspólnoty nabyte prawa i korzyści, o ile nie będą stanowić nieuzasadnionego zbiegu świadczeń;

w tym celu osoby uprawnione do świadczeń z tytułu inwalidztwa, starości lub śmierci (emerytura i renta) muszą mieć możliwość korzystania ze wszystkich świadczeń nabytych w różnych Państwach Członkowskich; celem uniknięcia nieuzasadnionego zbiegu świadczeń, który może wynikać w szczególności z

(1) Dz.U. 194 z 28.10.1966, str. 3333/66 oraz Dz.U. C 95 z 21.9.1968, str. 18.

(2) Dz.U. C 10 z 14.2.1968, str. 30 oraz Dz.U. C 135 z 14.12.1968, str. 4.

(3) Dz.U. 64 z 5.4.1967, str. 1009/67 oraz Dz.U. C 21 z 20.2.1969, str. 18.

(4) Dz.U. 30 z 16.12.1958, str. 561/58.

nałożenia się okresów ubezpieczenia i okresów równorzędnych konieczne jest ograniczenie świadczeń do najwyższej kwoty, która byłaby wymagalna od jednego z państw, jeżeli tam miała miejsce cała jego działalność zawodowa;

aby zapewnić mobilność siły roboczej w najlepszych warunkach, należy w przyszłości zapewnić pełniejszą koordynację między systemami ubezpieczeń i systemami pomocy w razie bezrobocia wszystkich Państw Członkowskich; w tym duchu, w celu ułatwienia poszukiwania zatrudnienia w różnych Państwach Członkowskich, należy szczególnie przyznać pracownikowi pozbawionemu zatrudnienia możliwość korzystania przez określony okres zasiłków dla bezrobotnych, przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, któremu ostatnio podlegał;

byłoby pożądane, aby poprawić system świadczeń rodzinnych w ramach rozporządzenia nr 3 w przypadku rozproszenia rodziny, zarówno jeżeli dotyczy to kategorii osób uprawnionych do takiego świadczenia, jak i do mechanizmów stosowania;

mając na uwadze problemy związane z bezrobociem, właściwe jest rozszerzenie uprawnień do świadczeń rodzinnych dla członków rodzin osób bezrobotnych zamieszkujących w Państwie Członkowskim, innym niż państwo zobowiązane do wypłaty zasiłku dla bezrobotnych;

ponadto obecne ograniczenia w zakresie przyznawania świadczeń rodzinnych powinny być zniesione i w celu zapewnienia wypłat rodzinom rozproszonym świadczeń przeznaczonych na utrzymanie członków tej rodziny, pomijając te świadczenia, które mają na celu zachęcania do wzrostu liczby ludności, byłoby właściwe ustanowienie wspólnych zasad dla wszystkich Państw Członkowskich i wszelkie wysiłki powinny zmierzać w tym celu, jednakże, w związku z dużymi różnicami między ustawodawstwami krajowymi powinno przyjąć się rozwiązania, z uwzględnieniem następujących sytuacji: wypłaty świadczeń rodzinnych kraju zatrudnienia w przypadku pięciu krajów, wypłaty zasiłków rodzinnych kraju zamieszkania członków rodziny, jeżeli krajem zatrudnienia jest Francja;

poprzez analogię do rozwiązań zawartych w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 6112/68 w sprawie swobodnego przepływu pracowników we Wspólnocie ⁽¹⁾, byłoby pożądane powołanie Komitetu Doradczego pracowników i pracodawców w celu badania problemów, z którymi spotyka się Komisja Administracyjna;

niniejsze rozporządzenie może zastąpić postanowienia przewidziane w art. 69 ust. 4 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ 1

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Definicje

Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia:

a) określenie „pracownik” oznacza:

- i) z zastrzeżeniem ograniczeń zawartych w załączniku V każdą osobę, która jest ubezpieczona z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego na wypadek jednego lub kilku ryzyk, odpowiadających działom systemu zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych;
- ii) każdą osobę, która jest ubezpieczona obowiązkowo na wypadek jednego albo kilku ryzyk, odpowiadających działom systemu, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, w ramach systemu zabezpieczenia społecznego dla wszystkich mieszkańców albo do całej ludności zawodowo czynnej jeśli:

— sposoby zarządzania albo finansowania tego systemu pozwalają na uznanie jej za pracownika najemnego, albo

— niespełniając tych kryteriów, jest ona ubezpieczona z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego z innego tytułu, wyszczególnionego w załączniku V, w ramach systemu dla pracowników najemnych;

iii) każdą osobę, która jest ubezpieczona dobrowolnie na wypadek jednego lub kilku ryzyk odpowiadających działom, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, w ramach systemu zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, dla pracowników najemnych lub wszystkich mieszkańców lub niektórych grup mieszkańców, jeżeli taka osoba była uprzednio ubezpieczona na wypadek tego samego ryzyka w ramach systemu dla pracowników najemnych tego samego Państwa Członkowskiego;

b) określenie „pracownik przygraniczny” oznacza każdego pracownika wykonującego pracę zawodową na terytorium Państwa Członkowskiego i zamieszkującego na terytorium innego Państwa Członkowskiego, gdzie co do zasady powraca

⁽¹⁾ Dz.U. L 259 z 19.10.1968, str. 2.

- każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu; jednakże pracownik przygraniczny, który jest skierowany na terytorium tego samego Państwa Członkowskiego lub innego Państwa Członkowskiego przez przedsiębiorstwo, w którym jest zwykle zatrudniony, i z powodu takiego skierowania nie powraca każdego dnia albo co najmniej raz w tygodniu do miejsca swojego zamieszkania zachowuje charakter pracownika przygranicznego przez okres nieprzekraczający czterech miesięcy;
- c) określenie „pracownik sezonowy” oznacza pracownika, który udaje się na terytorium innego Państwa Członkowskiego niż to, w którym zamieszkuje, w celu wykonywania tam na rachunek przedsiębiorstwa lub pracodawcy z tego państwa, pracy o charakterze sezonowym, której okres wykonywania nie może przekraczać w żadnym przypadku ośmiu miesięcy, i który przebywa on na terytorium wymienionego państwa przez okres wykonywania swojej pracy; przez pracę o charakterze sezonowym rozumie się pracę zależną od następstwa pór roku i powtarzającą się automatycznie każdego roku;
- d) określenie „uchodźcy” ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie, dnia 28 lipca 1951 r.;
- e) określenie „bezzaświadczeniowcy” ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu bezzaświadczeniowców, sporządzonej w Nowym Jorku, dnia 28 września 1954 r.;
- f) określenie „członek rodziny” oznacza każdą osobę określoną lub uznaną za członka rodziny lub określoną jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo, na mocy którego udzielane są świadczenia lub, w przypadkach określonych w przepisach art. 22 ust. 1 lit. a) oraz w art. 39, przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, na terytorium którego zamieszkuje; jednakże, jeżeli to ustawodawstwo uznaje za członka rodziny lub członka gospodarstwa domowego jedynie osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące z pracownikiem, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli osoba, o której mowa, znajduje się głównie na utrzymaniu wspomnianego pracownika;
- g) określenie „pozostały przy życiu” oznacza każdą osobę określoną lub uznaną za pozostałą przy życiu przez ustawodawstwo, na podstawie którego przyznawane są świadczenia; jednakże, jeżeli to ustawodawstwo uznaje za pozostałą przy życiu jedynie osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą ze zmarłym pracownikiem, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli osoba, o której mowa, pozostawała głównie na utrzymaniu zmarłego pracownika;
- h) określenie „zamieszkanie” oznacza zwykły pobyt;
- i) określenie „pobyt” oznacza pobyt czasowy;
- j) określenie „ustawodawstwo” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące albo przyszłe środki wykonawcze odnoszące się do działań systemu zabezpieczenia społecznego, określonego w art. 4 ust. 1 i 2.
- Określenie to nie obejmuje postanowień obowiązujących lub przyszłych umów, niezależnie od tego, czy władze publiczne nadadzą im charakter obligatoryjny lub czy rozszerzą ich zakres stosowania. Jednakże jeżeli chodzi o umowy służące wprowadzeniu w życie obowiązku ubezpieczenia, wynikającego z przepisów ustawowych lub wykonawczych, określonych w poprzednim ustępie, ograniczenie to może zostać uchylone w każdej chwili, w drodze oświadczenia złożonego przez zainteresowane Państwo Członkowskie, w którym wymienione zostaną systemy tego rodzaju, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie. Oświadczenie to jest notyfikowane i ogłaszane zgodnie z przepisami art. 96. Przepisy poprzedniego akapitu nie mogą spowodować wyłączenia z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia systemów, do których miało zastosowanie rozporządzenie nr 3;
- k) określenie „konwencja o zabezpieczeniu społecznym” oznacza każdy instrument dwustronny lub wielostronny, który wiąże lub będzie wiązać wyłącznie dwa lub więcej Państw Członkowskich oraz każdy dokument wielostronny, który wiąże lub będzie wiązać co najmniej dwa Państwa Członkowskie i jedno lub kilka innych państw w zakresie zabezpieczenia społecznego, dotyczący wszystkich lub niektórych działań i systemów, określonych w art. 4 ust. 1 i 2 oraz porozumieniach wszelkiego rodzaju, zawartych na mocy tych instrumentów;
- l) określenie „właściwa władza” oznacza w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, ministra, ministrów lub inną odpowiedzialną władzę, której podlegają na całym terytorium danego Państwa lub jego części, systemy zabezpieczenia społecznego;
- m) określenie „Komisja Administracyjna” oznacza komisję, określoną w art. 80;
- n) określenie „instytucja” oznacza w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, organ lub władze powołane do stosowania całości lub części ustawodawstwa;
- o) określenie „instytucja właściwa” oznacza:
- i) instytucję, której zainteresowany podlega w chwili składania wniosku o świadczenia; albo
- ii) instytucję, od której zainteresowany ma prawo uzyskać świadczenia lub miałby prawo do uzyskania świadczeń, gdyby on sam lub członkowie jego rodziny zamieszkiwali na terytorium Państwa Członkowskiego, gdzie znajduje się ta instytucja; albo
- iii) instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego; albo
- iv) w przypadku systemu dotyczącego obowiązków pracodawcy w zakresie świadczeń określonych w art. 4 ust. 1, albo pracodawcę albo ubezpieczyciela biorącego udział, lub, w przypadku ich braku, organ lub władzę, określonych przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;

- p) określenia „instytucja miejsca zamieszkania” oraz „instytucja miejsca pobytu” oznaczają odpowiednio, instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu zamieszkania zainteresowanego oraz instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu pobytu zainteresowanego, zgodnie ze stosowanym przez nie ustawodawstwem lub jeżeli taka instytucja nie istnieje, instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;
- q) określenie „państwo właściwe” oznacza Państwo Członkowskie, na terytorium którego znajduje się instytucja właściwa;
- r) określenie „okresy ubezpieczenia” oznacza okresy składkowe lub zatrudnienia, tak jak je określa lub uznaje za okresy ubezpieczenia ustawodawstwo, w ramach którego zostały spełnione lub zostały uznane za spełnione, oraz wszelkie okresy zrównane, o ile są uznane przez to ustawodawstwo za równorzędne z okresami ubezpieczenia;
- s) określenia „okresy zatrudnienia” oznaczają okresy określone lub uznane za takie przez ustawodawstwo, w ramach którego zostały spełnione oraz wszelkie okresy z nimi zrównane, o ile są one uznane przez to ustawodawstwo za równorzędne z okresami zatrudnienia;
- t) określenia „świadczenia”, „emerytury” i „renty” oznaczają wszelkie świadczenia, emerytury i renty, w tym wszystkie składniki obciążające fundusze publiczne, podwyżki spowodowane rewaloryzacją lub świadczenia uzupełniające, z zastrzeżeniem przepisów tyt. III, oraz świadczenia zryczałtowane, które mogą zastąpić emerytury i renty oraz wypłaty z tytułu zwrotu składek;
- u) i) określenie „świadczenia rodzinne” oznacza wszelkie świadczenia rzeczowe lub pieniężne zaspokajające koszty utrzymania rodziny na mocy ustawodawstwa określonego w art. 4 ust. 1 lit. h), z wyłączeniem specjalnych zasiłków porodowych wymienionych w załączniku I;
- ii) określenie „zasiłki rodzinne” oznacza okresowe świadczenia pieniężne przyznawane wyłącznie w zależności od liczby oraz w odpowiednim przypadku, od wieku członków rodziny;
- v) określenie „świadczenie z tytułu śmierci” oznacza każde świadczenie wypłacone jednorazowo w razie zgonu, z wyłączeniem świadczeń zryczałtowanych, przewidzianych w lit. t).

Artykuł 2

Zakres podmiotowy

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do pracowników, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich i są obywatelami jednego z tych państw albo są bezpaństwowcami, lub uchodźcami, zamieszkującymi na terytorium jednego z Państw Członkowskich, jak i do członków ich rodzin oraz do osób pozostałych przy życiu.

2. Ponadto niniejsze rozporządzenie stosuje się do osób pozostałych przy życiu po zmarłych pracownikach, którzy podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich, niezależnie od obywatelstwa tych pracowników, o ile pozostali przy życiu są obywatelami jednego z Państw Członkowskich lub bezpaństwowcami, lub uchodźcami, zamieszkującymi na terytorium jednego z Państw Członkowskich.

3. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do urzędników służby cywilnej i do personelu, który zgodnie z właściwym ustawodawstwem, jest z nimi zrównany, o ile podlegają lub podlegali oni ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, do którego stosuje się niniejsze rozporządzenie.

Artykuł 3

Zasada równego traktowania

1. Z zastrzeżeniem przepisów szczególnych, zawartych w niniejszym rozporządzeniu osoby zamieszkujące na terytorium jednego z Państw Członkowskich, do których stosują się przepisy niniejszego rozporządzenia podlegają obowiązkowi i korzystają z praw wynikających z ustawodawstwa każdego Państwa Członkowskiego na tych samych warunkach, co obywatele tego Państwa.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się do prawa wybierania członków organów instytucji zabezpieczenia społecznego lub do uczestniczenia w ich mianowaniu, nie naruszając jednak ustawodawstw Państw Członkowskich, dotyczących warunków wybieralności i trybu mianowania członków tych organów.

3. Postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, które pozostają w mocy na podstawie art. 7 ust. 2 lit. c) oraz postanowienia porozumień zawartych na podstawie art. 8 ust. 1, stosuje się do wszystkich osób, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, o ile załącznik II nie stanowi inaczej.

Artykuł 4

Zakres przedmiotowy

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do wszystkich ustawodawstw odnoszących się do działań zabezpieczenia społecznego, które dotyczą:

- świadczeń w razie choroby i macierzyństwa;
- świadczeń z tytułu inwalidztwa, włącznie ze świadczeniami służącymi zachowaniu albo zwiększeniu zdolności do zarobkowania;
- emerytur;
- rent rodzinnych;
- świadczeń z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej;
- świadczeń z tytułu śmierci;
- zasiłków dla bezrobotnych;
- świadczeń rodzinnych.

2. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do powszechnych i specjalnych systemów zabezpieczenia społecznego, składkowych i nieskładkowych, jak również do systemów dotyczących obowiązków pracodawcy lub armatora, w zakresie świadczeń określonych w ust. 1.

3. Jednakże przepisy tytułu III nie naruszają ustawodawstw Państw Członkowskich dotyczących odpowiedzialności armatora.

4. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, ani do systemów świadczeń dla ofiar wojny lub jej skutków, ani do systemów specjalnych dla urzędników służby cywilnej i personelu równorzędnego.

Artykuł 5

Oświadczenia Państw Członkowskich dotyczące zakresu niniejszego rozporządzenia

Państwa Członkowskie wskazują ustawodawstwo i systemy, określone w art. 4 ust. 1 i 2, świadczenia minimalne, określone w art. 50, jak również świadczenia określone w art. 77 i 78, w oświadczeniach notyfikowanych i opublikowanych zgodnie z art. 96.

Artykuł 6

Konwencje o zabezpieczeniu społecznym, które zostają zastąpione przez niniejsze rozporządzenie

Z zastrzeżeniem przepisów art. 7, 8 oraz art. 46 ust. 4 niniejsze rozporządzenie, w odniesieniu do podmiotowego i przedmiotowego zakresu obowiązywania, zastępuje każdą konwencję o zabezpieczeniu społecznym wiążącą:

- a) wyłącznie dwa lub więcej Państw Członkowskich;
- b) albo co najmniej dwa Państwa Członkowskie i jedno lub kilka innych państw, w przypadku których rozporządzenie nie wymaga udziału instytucji jednego z tych ostatnich Państw.

Artykuł 7

Przepisy międzynarodowe, których nie narusza niniejsze rozporządzenie

1. Niniejsze rozporządzenie nie narusza zobowiązań wypływających:

- a) z jakiegokolwiek konwencji przyjętej przez Międzynarodową Konferencję Pracy i która, po ratyfikacji przez jedno lub kilka Państw Członkowskich, weszła w życie;
- b) z Europejskich Umów Tymczasowych z dnia 11 grudnia 1953 r., dotyczących zabezpieczenia społecznego, zawartych między Państwami Członkowskimi Rady Europy.

2. Nie naruszając przepisów art. 6, nadal stosuje się:

- a) postanowienia Układu z dnia 27 lipca 1950 r., zmienionego w dniu 13 lutego 1961 r., dotyczącego zabezpieczenia społecznego przewoźników na Renie;
- b) postanowienia Europejskiej Umowy z dnia 9 lipca 1956 r., dotyczącej zabezpieczenia społecznego pracowników zatrudnionych w transporcie międzynarodowym;
- c) postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, wymienione w załączniku II.

Artykuł 8

Zawieranie umów między Państwami Członkowskimi

1. Dwa lub więcej Państw Członkowskich może zawrzeć między sobą, o ile jest to niezbędne, umowy oparte na zasadach i w duchu niniejszego rozporządzenia.

2. Każde Państwo Członkowskie notyfikuje, zgodnie z przepisami art. 96 ust. 1, każdą umowę zawartą między nim, a innym Państwem Członkowskim na podstawie przepisów ust. 1.

Artykuł 9

Objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym lub fakultatywnym kontynuowanym

1. Przepisów ustawodawstwa danego Państwa Członkowskiego, które uzależniają objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym lub fakultatywnym kontynuowanym od zamieszkiwania na terytorium tego państwa, nie stosuje się wobec osób, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, zamieszkujących terytorium innego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że w jakiegokolwiek chwili w przebiegu ich pracy zawodowej podlegały ustawodawstwu pierwszego z tych Państw.

2. Jeżeli ustawodawstwo danego Państwa Członkowskiego uzależnia objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym lub fakultatywnym kontynuowanym od spełnienia okresów ubezpieczenia, okresy ubezpieczenia spełnione na mocy ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego będą zaliczone, w wymaganym zakresie, tak jak gdyby zostały ukończone zgodnie z ustawodawstwem pierwszego Państwa.

Artykuł 10

Uchylenie klauzul zamieszkania — Wpływ ubezpieczenia obowiązkowego na zwrot składek

1. O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, świadczenia pieniężne z tytułu inwalidztwa, emerytalne lub renty rodzinne, renty z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej oraz świadczenia z tytułu śmierci uzyskane na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, nie podlegają zmniejszeniu, zmianie, zawieszeniu, zniesieniu ani przepadkowi z tego tylko powodu, że uprawniony zamieszkuje terytorium innego Państwa Członkowskiego niż to, gdzie znajduje się instytucja zobowiązana do wypłaty świadczeń.

Poprzedni akapit stosuje się również do świadczeń zryczałtowanych, przyznawanych w razie ponownego zawarcia małżeństwa przez współmałżonka pozostającego przy życiu, który był uprawniony do renty rodzinnej.

2. Jeżeli ustawodawstwo danego Państwa Członkowskiego uzależnia zwrot składek od warunku, zgodnie z którym zainteresowany przestał podlegać ubezpieczeniu obowiązkowemu, warunek ten nie jest uważany za spełniony tak długo, jak długo zainteresowany podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu jako pracownik na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 11

Rewaloryzacja świadczeń

Zasady rewaloryzacji przewidziane przez ustawodawstwo danego Państwa Członkowskiego, stosuje się do świadczeń należnych na podstawie tego ustawodawstwa, na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 12

Zakaz kumulacji świadczeń

1. Na podstawie niniejszego rozporządzenia nie można przyznać ani zachować prawa do kilku świadczeń tego samego rodzaju za ten sam okres ubezpieczenia obowiązkowego. Jednakże tego przepisu nie stosuje się do świadczeń z tytułu inwalidztwa, starości, (emerytur i rent) lub z tytułu chorób zawodowych, które są przyznawane przez instytucje dwóch lub więcej Państw Członkowskich, zgodnie z przepisami art. 41, art. 43 ust. 2 i 3, art. 46, 50 i 51 lub art. 60 ust. 1 lit. b).

2. Klauzule zmniejszenia, zawieszenia lub zniesienia, przewidziane przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, w przypadku zbiegu świadczenia z innymi świadczeniami zabezpieczenia społecznego lub z innymi dochodami stosuje się do uprawnionego, nawet jeśli prawo do takich świadczeń zostało nabyte na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego lub dochody takie uzyskane zostały na terytorium innego Państwa Członkowskiego. Jednakże nie stosuje się tego przepisu, gdy zainteresowany korzysta ze świadczeń o takim samym charakterze jak świadczenia z tytułu inwalidztwa, starości, śmierci (emerytury i renty) lub choroby zawodowej, które są ustanowione przez instytucje dwóch lub więcej Państw Członkowskich, zgodnie z przepisami art. 46, art. 50, 51 lub art. 60 ust. 1 lit. b).

3. Klauzule zmniejszenia, zawieszenia lub zniesienia, przewidziane przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, w przypadku, gdy uprawniony do świadczeń z tytułu inwalidztwa lub do wcześniejszej emerytury prowadzi działalność zawodową lub handlową, stosuje się wobec takiej osoby nawet wówczas, gdy prowadzi on działalność na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

4. Renta inwalidzka należna na podstawie niderlandzkiego ustawodawstwa, w przypadku, gdy instytucja niderlandzka jest zobowiązana, zgodnie z przepisami art. 57 ust. 3 lit. c) lub art. 60 ust. 2 lit. a), do udziału w ponoszeniu kosztów świadczenia z tytułu choroby zawodowej, przyznanego na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, ulega zmniejszeniu o kwotę należną od instytucji innego Państwa Członkowskiego zobowiązanej do wypłaty świadczenia z tytułu choroby zawodowej.

TYTUŁ II

OKREŚLENIE WŁAŚCIWEGO USTAWODAWSTWA

Artykuł 13

Zasady ogólne

1. Pracownik, do którego stosuje się niniejsze rozporządzenie podlega wyłącznie ustawodawstwu jednego Państwa Członkowskiego. Przepisy niniejszego tytułu określają ustawodawstwo właściwe.

2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14-17:

a) pracownik zatrudniony na terytorium Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego

lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia ma swoją zarejestrowaną siedzibę, miejsce prowadzenia działalności lub znajduje się na terytorium innego Państwa Członkowskiego;

b) pracownik, zatrudniony na statku pływającym pod banderą Państwa Członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego państwa;

c) urzędnicy służby cywilnej i personel równorzędny podlegają ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, któremu podlega administracja, która ich zatrudnia;

d) pracownik powołany lub ponownie powołany do wojska Państwa Członkowskiego, utrzymuje status pracownika i podlega ustawodawstwu tego Państwa; jeżeli podleganie temu ustawodawstwu uzależnione jest od spełnienia okresów ubezpieczenia przed rozpoczęciem lub po zakończeniu takiej służby, bierze się pod uwagę okresy ubezpieczenia spełnione na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego w niezbędnym zakresie, tak jak gdyby były okresami ubezpieczenia ukończonymi na podstawie ustawodawstwa pierwszego Państwa.

Artykuł 14

Zasady szczególne

1. Artykuł 13 ust. 2 lit. a), stosuje się z zastrzeżeniem następujących wyjątków i okoliczności:

a) i) pracownik zatrudniony na terytorium Państwa Członkowskiego przez przedsiębiorstwo, w którym jest zwykle zatrudniony i przez które został skierowany do wykonywania pracy na terytorium innego Państwa Członkowskiego podlega nadal ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany okres wykonywania tej pracy nie przekracza dwunastu miesięcy i że nie został on skierowany w miejsce innej osoby, której okres skierowania upłynął;

ii) jeżeli okres pracy przedłuża się poza początkowo zakładany z powodu niedających się przewidzieć okoliczności i przekracza okres dwunastu miesięcy, ustawodawstwo pierwszego Państwa Członkowskiego stosuje się nadal, aż do zakończenia pracy, pod warunkiem, że wyrażą na to zgodę właściwe władze Państwa Członkowskiego, na terytorium którego zainteresowany jest skierowany, lub organ przez te władze wyznaczony; o zgodę należy wystąpić przed upływem początkowego okresu dwunastu miesięcy. Jednakże zgody tej nie można udzielić na okres dłuższy niż dwanaście miesięcy.

b) pracownik zatrudniony w transporcie międzynarodowym, będący członkiem personelu drogowego lub latającego na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich, pracujący dla przedsiębiorstwa dokonującego, za wynagrodzeniem lub na własny rachunek, międzynarodowych przewozów osób lub towarów kolejną, drogą lądową, powietrzną lub rzeczną, mającego swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium Państwa Członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego ostatniego Państwa, z następującymi ograniczeniami:

i) pracownik zatrudniony w oddziale lub w stałym przedstawicielstwie, które przedsiębiorstwo posiada na terytorium

Państwa Członkowskiego, innego niż to, na którym ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego znajduje się oddział lub stałe przedstawicielstwo;

ii) jeżeli pracownik jest zatrudniony w przeważającej mierze na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje, podlega ustawodawstwu tego Państwa, nawet jeżeli zatrudniające go przedsiębiorstwo nie posiada zarejestrowanej siedziby, miejsca prowadzenia działalności oddziału, ani stałego przedstawicielstwa na tym terytorium;

c) pracownik inny niż zatrudniony w transporcie międzynarodowym, który zwykle prowadzi działalność na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich, podlega:

i) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, terytorium którego zamieszkuje, jeżeli wykonuje część swojej działalności na tym terytorium lub jeżeli jest związany z kilkoma przedsiębiorstwami, lub z kilkoma pracodawcami mającymi zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium różnych Państw Członkowskich;

ii) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności, jeżeli nie zamieszkuje on na terytorium jednego z Państw Członkowskich, gdzie prowadzi swoją działalność;

d) pracownik zatrudniony na terytorium Państwa Członkowskiego, w przedsiębiorstwie, które ma zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego Państwa Członkowskiego, i które znajduje się na terenie, leżącym po obu stronach granicy tych Państw, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego przedsiębiorstwo ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności.

2. Artykuł 13 ust. 2 lit. b) stosuje się z zastrzeżeniem następujących wyjątków i okoliczności:

a) pracownik zatrudniony przez przedsiębiorstwo, z którym jest zwykle związany, zarówno na terytorium Państwa Członkowskiego lub na pokładzie statku, który pływa pod banderą Państwa Członkowskiego, który został skierowany przez to przedsiębiorstwo na pokład statku pływającego pod banderą innego Państwa Członkowskiego w celu wykonywania tam pracy na rzecz tego przedsiębiorstwa, z zastrzeżeniem

warunków określonych w ust. 1 lit a), nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego;

- b) pracownik, który nie będąc na stałe zatrudnionym na morzu, jest zatrudniony na wodach terytorialnych lub w porcie Państwa Członkowskiego na statku pływającym pod banderą innego Państwa Członkowskiego nie jest członkiem załogi, podlega ustawodawstwu pierwszego państwa;
- c) pracownik zatrudniony na pokładzie statku pływającego pod banderą Państwa Członkowskiego i wynagradzany przez takie przedsiębiorstwo lub osobę, której siedziba lub miejsce zarejestrowanej siedziby lub miejsce prowadzenia działalności znajduje się na terytorium innego Państwa Członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego ostatniego państwa, o ile jego miejsce zamieszkania znajduje się na terytorium tego Państwa; przedsiębiorstwo lub osobę, wypłacającą wynagrodzenie uważa się za pracodawcę do celów tego ustawodawstwa.

3. Przepisy ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, które przewidują, że emeryci lub renciści prowadzący działalność zawodową lub handlową nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu z tytułu takiej działalności, stosuje się również do emerytów i rencistów, których świadczenia zostały nabyte zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 15

Zasady dotyczące ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego

1. Przepisów art. 13, 14 nie stosuje się do ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego.

2. W przypadku, gdy stosowanie ustawodawstw dwóch lub więcej Państw Członkowskich powoduje zbieg ubezpieczenia:

— z zakresu systemu ubezpieczenia obowiązkowego oraz jednego lub kilku systemów ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego, zainteresowany podlega wyłącznie systemom ubezpieczenia obowiązkowego,

— z zakresu dwóch lub więcej systemów ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego, zainteresowany podlega tylko wybranemu przez siebie systemowi ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego.

3. Jednakże w zakresie ubezpieczenia z tytułu inwalidztwa, stałości i śmierci (emerytury i renty), zainteresowany może być objęty ubezpieczeniem dobrowolnym lub fakultatywnym kontynuowanym Państwa Członkowskiego, nawet jeżeli obowiązkowo podlega ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego, o ile taki zbieg jest w sposób wyraźny lub domniemany dopuszczalny w pierwszym Państwie Członkowskim.

Zainteresowany, który wnioskuje o przystąpienie do systemu ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego w Państwie Członkowskim, którego ustawodawstwo przewiduje, poza tym ubezpieczeniem, ubezpieczenie uzupełniające fakultatywne może przystąpić tylko do tego ostatniego.

Artykuł 16

Zasady szczególne dotyczące osób zatrudnionych przez placówki dyplomatyczne i konsularne oraz personelu pomocniczego Wspólnot Europejskich

1. Przepisy art. 13 ust. 2 lit. a), stosuje się do osób zatrudnionych przez placówki dyplomatyczne i konsularne oraz do prywatnej służby domowej zatrudnionej przez pracowników tych placówek.

2. Jednakże pracownicy określeni w ust. 1, którzy są obywatelami Państwa Członkowskiego akredytującego lub Państwa Członkowskiego wysyłającego, mogą wybrać podleganie ustawodawstwu tego Państwa. Prawo wyboru przysługuje ponownie w końcu każdego roku kalendarzowego i nie ma mocy wstecznej.

3. Pracownicy pomocniczy Wspólnot Europejskich mogą wybrać podleganie ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego są zatrudnieni, lub podleganie ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, któremu ostatnio podlegali, lub ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, którego są obywatelami, jeżeli chodzi o przepisy inne niż te, które dotyczą zasiłków rodzinnych, których przyznawanie jest regulowane systemem mającym zastosowanie do tych pracowników. Prawo wyboru przysługuje tylko jeden raz i nabiera ono mocy począwszy od chwili podjęcia pracy.

Artykuł 17

Wyjątki od przepisów art. 13-16

Dwa albo kilka Państw Członkowskich lub właściwe władze tych Państw mogą przewidzieć, za wspólnym porozumieniem, w interesie niektórych pracowników lub niektórych grup pracowników, wyjątki od przepisów art. 13-16.

TYTUŁ III

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE RÓŻNYCH GRUP ŚWIADCZEŃ

ROZDZIAŁ 1

CHOROBA I MACIERZYŃSTWO

Sekcja 1

Przepisy wspólne

Artykuł 18

Sumowanie okresów ubezpieczenia

1. Właściwa instytucja Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia spełnione na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby chodziło o okresy ukończone na podstawie jej własnego ustawodawstwa.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się do pracownika sezonowego, nawet jeżeli chodzi o okresy poprzedzające przerwę w ubezpieczeniu przekraczającą okres dopuszczalny przez ustawodawstwo właściwego Państwa, jednakże pod warunkiem, że dany pracownik nie przestał być ubezpieczony przez okres dłuższy niż cztery miesiące.

Sekcja 2

Pracownicy oraz członkowie ich rodzin

Artykuł 19

Zamieszkanie w Państwie Członkowskim innym niż państwo właściwe — Zasady ogólne

1. Pracownikowi, który zamieszkuje terytorium Państwa Członkowskiego innego niż Państwo właściwe i który spełnia warunki przewidziane przez ustawodawstwo Państwa właściwego do nabycia prawa do świadczeń, z uwzględnieniem w odpowiednim przypadku przepisów art. 18, otrzymuje w państwie zamieszkania:

- a) świadczenia rzeczowe, realizowane przez instytucję miejsca zamieszkania na rachunek instytucji właściwej, zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez nią, tak jakby był w niej ubezpieczony;
- b) świadczenia pieniężne wypłacane przez instytucję właściwą, zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez nią. Jednakże

na podstawie porozumienia między instytucją właściwą a instytucją miejsca zamieszkania, świadczenia te mogą być udzielane przez tę ostatnią instytucję na rachunek pierwszej instytucji, zgodnie z ustawodawstwem Państwa właściwego.

2. Przepisy ust. 1 lit. a) stosuje się odpowiednio do członków rodziny, którzy zamieszkują na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż Państwo właściwe, jeżeli nie mają prawa do tych świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa, na terytorium którego zamieszkują.

Artykuł 20

Pracownicy przygraniczni i członkowie ich rodzin — Zasady szczególne

Pracownik przygraniczny może również otrzymywać świadczenia na terytorium Państwa właściwego. Świadczenia te udzielane są przez instytucję właściwą, zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa, tak jakby zainteresowany zamieszkiwał na terytorium tego Państwa. Członkowie jego rodziny mogą uzyskać świadczenia na tych samych warunkach; jednakże korzystanie z tych świadczeń jest uzależnione, z wyjątkiem przypadków nagłych, od porozumienia między zainteresowanymi Państwami lub między właściwymi władzami tych Państw lub w przypadku braku takiego porozumienia, uprzedniej zgody instytucji właściwej.

Artykuł 21

Pobyt w państwie właściwym lub przeniesienie miejsca zamieszkania do państwa właściwego

1. Pracownikowi i członkom jego rodziny, określonym w art. 19, który przebywa na terytorium państwa właściwego, przysługują świadczenia, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, tak jakby zamieszkiwali w tym państwie, nawet jeżeli korzystali już ze świadczeń w tym samym przypadku choroby lub macierzyństwa przed rozpoczęciem pobytu. Jednakże tego przepisu nie stosuje się do pracownika przygranicznego i członków jego rodziny.

2. Pracownik oraz członkowie jego rodziny, określeni w art. 19, którzy przenoszą swoje miejsce zamieszkania na terytorium Państwa właściwego, korzystają ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa, nawet jeżeli korzystali już ze świadczeń w tym samym przypadku choroby lub macierzyństwa przed przeniesieniem miejsca zamieszkania.

Artykuł 22

Pobyty poza państwem właściwym — Powrót lub przeniesienie miejsca zamieszkania do innego Państwa Członkowskiego w okresie choroby lub macierzyństwa — Konieczność udania się do innego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania tam odpowiedniej opieki

1. Pracownik, który spełnia warunki wymagane przez ustawodawstwo państwa właściwego w celu uzyskania prawa do świadczeń, z uwzględnieniem, w danym przypadku, przepisów art. 18 oraz:

- a) którego stan wymaga natychmiastowego udzielenia świadczeń w trakcie pobytu na terytorium innego Państwa Członkowskiego; albo
- b) który, po uzyskaniu prawa do świadczeń udzielanych na rachunek instytucji właściwej, uzyskał zgodę tej instytucji na powrót na terytorium Państwa Członkowskiego, gdzie zamieszkuje lub na przeniesienie swojego miejsca zamieszkania na terytorium innego Państwa Członkowskiego; albo
- c) któremu instytucja właściwa udzieliła zgody na udanie się na terytorium innego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania tam odpowiedniej opieki, właściwej w jego stanie, jest uprawniony:
  - i) do świadczeń rzeczowych udzielanych przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania na rachunek instytucji właściwej, zgodnie z stosowanym przez nią ustawodawstwem, tak jak gdyby był w niej ubezpieczony, przy czym okres udzielania świadczeń jest określany przez ustawodawstwo państwa właściwego;
  - ii) do świadczeń pieniężnych wypłacanych przez instytucję właściwą zgodnie z stosowanym przez nią ustawodawstwem. Jednakże na podstawie porozumienia między instytucją właściwą a instytucją miejsca pobytu lub miejsca zamieszkania, świadczenia te mogą być udzielane przez tę ostatnią instytucję na rachunek pierwszej instytucji, zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego.

2. Udzielenia zgody wymaganej zgodnie z ust. 1 lit. b) można odmówić jedynie w przypadku, gdy zostanie ustalone, że przeniesienie się zainteresowanego może ujemnie wpłynąć na stan jego zdrowia lub przebieg prowadzonego leczenia.

Udzielenia zgody wymaganej na podstawie ust. 1 lit. c) nie można odmówić, jeżeli zabiegi znajdują się wśród świadczeń przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, na terytorium którego zamieszkuje zainteresowany.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do członków rodziny pracownika w odniesieniu do świadczeń rzeczowych.

4. Fakt stosowania do pracownika z przepisów ust. 1 nie wpływa na prawo członków rodziny do uzyskania świadczeń.

Artykuł 23

Ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych opiera się na średnim wynagrodzeniu, ustala to średnie wynagrodzenie wyłącznie na podstawie stwierdzonych zarobków osiągniętych w okresach ubezpieczenia, ukończonych na podstawie tego ustawodawstwa.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych opiera się na wynagrodzeniu zryczałtowanym, bierze wyłącznie pod uwagę wynagrodzenie zryczałtowane lub, w odpowiednim przypadku, średnią zryczałtowanych wynagrodzeń, odpowiadającą okresom ubezpieczenia, ukończonym na podstawie tego ustawodawstwa.

3. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że wysokość świadczeń pieniężnych zależy od liczby członków rodziny, bierze również pod uwagę członków rodziny zainteresowanego, którzy zamieszkują na terytorium innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zamieszkiwali oni na terytorium Państwa właściwego.

Artykuł 24

Świadczenia rzeczowe o znacznej wartości

1. Jeżeli instytucja Państwa Członkowskiego przyznała pracownikowi lub członkowi jego rodziny prawo do protezy, sprzętu dużych rozmiarów lub prawo do innych świadczeń rzeczowych o znacznej wartości, zanim został on objęty ubezpieczeniem w instytucji innego Państwa Członkowskiego, to przysługują mu świadczenia na koszt pierwszej instytucji, nawet jeżeli świadczenia te zostały faktycznie udzielone w chwili, kiedy ten pracownik był już ubezpieczony w drugiej instytucji.

2. Komisja Administracyjna ustala wykaz świadczeń, do których stosują się przepisy ust. 1.

Sekcja 3

Bezrobotni oraz członkowie ich rodzin

Artykuł 25

1. Bezrobotnemu, do którego mają zastosowanie przepisy art. 69 ust. 1 lub art. 71 ust. 1 lit. b) ii) zdanie drugie, oraz który spełnia

warunki przewidziane przez ustawodawstwo Państwa właściwego dla przyznania prawa do świadczeń rzeczowych i pieniężnych, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 18, przysługują przez okres przewidziany w przepisach art. 69 ust. 1 lit. c):

- a) świadczenia rzeczowe, przyznawane na rachunek instytucji właściwej przez instytucję Państwa Członkowskiego, w którym poszukuje zatrudnienia, zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę ostatnią instytucję, tak jak gdyby był w niej ubezpieczony;
- b) świadczenia pieniężne, wypłacane przez instytucję właściwą, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem. Jednakże na podstawie porozumienia między instytucją właściwą a instytucją Państwa Członkowskiego, w którym bezrobotny poszukuje zatrudnienia, świadczenia mogą być udzielane przez tę instytucję na rachunek instytucji pierwszej, zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego. Zasiłków dla bezrobotnych przewidzianych w przepisach art. 69 ust. 1, nie przyznaje się przez okres pobierania świadczeń pieniężnych.

2. Bezrobotnemu, do którego mają zastosowanie przepisy art. 71 ust. 1 lit. a) ii) lub lit. b) ii) zdanie pierwsze, przysługują świadczenia rzeczowe i pieniężne, zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego, terytorium którego zamieszkuje, tak jak gdyby podlegał temu ustawodawstwu w okresie ostatniego zatrudnienia, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 18; świadczenia te udzielane są na rachunek instytucji kraju zamieszkania.

3. W przypadku, gdy bezrobotny spełnia warunki wymagane przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, na którym spoczywa ciężar udzielania zasiłków dla bezrobotnych, do przyznania prawa do świadczeń rzeczowych, z uwzględnieniem, w danym przypadku, przepisów art. 18, to członkom rodziny bezrobotnego przysługują te świadczenia niezależnie od tego, na terytorium którego Państwa Członkowskiego zamieszkują lub przebywają. Świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania lub pobytu, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem na rachunek instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, na którym spoczywa ciężar zasiłków dla bezrobotnych.

4. Bez uszczerbku dla jakichkolwiek przepisów ustawodawstwa Państwa Członkowskiego zezwalających na przyznawanie świadczeń w razie choroby przez okres dłuższy, okres przewidziany w ust. 1, może w przypadku siły wyższej zostać przedłużony przez instytucję właściwą, w granicach ustalonych przez stosowane przez nią ustawodawstwo.

Sekcja 4

Osoby ubiegające się o emeryturę lub rentę oraz członkowie ich rodzin

Artykuł 26

Prawo do świadczeń rzeczowych w przypadku ustania prawa do świadczeń od instytucji ostatnio właściwej

1. Pracownikowi, członkom jego rodziny oraz osobom pozostałym przy życiu po zmarłym pracowniku, którzy w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie emerytury lub renty tracą prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, które było ostatnio właściwe, przysługują jednak poniższe świadczenia z zastrzeżeniem następujących warunków: świadczenia rzeczowe udzielane są zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego, terytorium którego zainteresowany lub zainteresowani zamieszkują, o ile mieli do nich prawo na podstawie tego ustawodawstwa lub mieliby to prawo z tytułu ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, gdyby zamieszkiwali na terytorium tego Państwa, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 18.

2. Ubiegający się o emeryturę lub rentę, którego prawo do świadczeń rzeczowych wynika z ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, które zobowiązuje zainteresowanego do samodzielnego opłacania składek na ubezpieczenie na wypadek choroby w okresie rozpatrywania wniosku o przyznanie emerytury, traci prawo do świadczeń rzeczowych po upływie drugiego miesiąca, za który nie uiścił należnych składek.

3. Świadczenia rzeczowe, udzielane na podstawie przepisów ust. 1, ciąży na instytucji, która, zgodnie z przepisami ust. 2, pobrała składki; w przypadku, gdy nie są opłacane składki zgodnie z przepisami ust. 2, instytucja, na której ciąży świadczenia rzeczowe, po ustaleniu wysokości emerytury lub renty na podstawie przepisów art. 28, zwraca instytucji miejsca zamieszkania kwotę stanowiącą równowartość udzielonych świadczeń.

Sekcja 5

Emeryci i renciści oraz członkowie ich rodzin

Artykuł 27

Emerytury lub renty należne na podstawie ustawodawstwa kilku Państw Członkowskich, gdy prawo do świadczeń rzeczowych przysługuje w państwie miejsca zamieszkania

Emeryt lub rencista, który jest uprawniony do świadczeń na podstawie ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich, w tym państwa właściwego, na którego terytorium zamieszkuje i który jest uprawniony do świadczeń rzeczowych na podstawie prawa ostatniego z tych państw, uwzględniając, w odpowiednim przypadku, przepisy art. 18 oraz

załącznika V, jak i członkowie jego rodziny, otrzymują te świadczenia od instytucji miejsca zamieszkania i na rachunek tej instytucji, tak jak gdyby zainteresowany pobierał emeryturę lub rentę należną zgodnie z ustawodawstwem jedynie tego ostatniego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 28

Emerytury lub renty należne na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw, gdy prawo do świadczeń nie przysługuje w państwie miejsca zamieszkania

1. Emeryt lub rencista, który jest uprawniony do świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub na podstawie ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich, który nie ma prawa do świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, terytorium którego zamieszkuje, otrzymuje jednak te świadczenia dla siebie i dla członków swojej rodziny, o ile miałby do tego prawo na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub co najmniej jednego z Państw Członkowskich właściwego w sprawie emerytury, uwzględniając, w danym przypadku, przepisy art. 18 i załącznika V, jeżeli zamieszkiwał na terytorium danego państwa. Świadczenia te udzielane są na rachunek instytucji, określonej w ust. 2, przez instytucję miejsca zamieszkania, tak jak gdyby zainteresowany otrzymywał emeryturę lub rentę na podstawie ustawodawstwa Państwa, na terytorium którego zamieszkuje oraz tak jakby miał prawo do świadczeń rzeczowych.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, ciężar kosztów świadczeń rzeczowych spoczywa na instytucji określonej zgodnie z następującymi zasadami:

- a) jeżeli uprawniony ma prawo do tych świadczeń na podstawie ustawodawstwa jednego Państwa Członkowskiego, koszty ponoszone są przez instytucje właściwe tego państwa;
- b) jeżeli uprawniony ma prawo do wymienionych świadczeń na podstawie ustawodawstwa dwóch lub więcej Państw Członkowskich, koszty ponoszone są przez instytucję właściwą Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu uprawniony podlegał najdłużej; w przypadku, gdy stosowanie tej zasady spowodowałoby nałożenie ciężaru świadczeń na kilka instytucji, ciężar ten spoczywa na tej z wymienionych instytucji, której ustawodawstwu uprawniony podlegał ostatnio.

Artykuł 29

Miejsce zamieszkania członków rodziny w państwie innym niż to, w którym zamieszkuje uprawniony — przeniesienie miejsca zamieszkania do państwa, w którym zamieszkuje uprawniony

1. Członkowie rodziny emeryta lub rencisty, uprawnionego na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub, któremu świadczenie przysługuje na podstawie ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich, którzy zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego niż to, w którym

zamieszkuje uprawniony, korzystają ze świadczeń rzeczowych, tak jak gdyby uprawniony zamieszkiwał to same, co oni terytorium, o ile miałby on prawo do tych świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego. Świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania członków rodziny, zgodnie ze stosowanymi przez nią ustawodawstwem, na rachunek instytucji miejsca zamieszkania uprawnionego.

2. Członkowie rodziny, określani w ust. 1, przenoszący swoje miejsce zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje uprawniony do świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa, otrzymują świadczenia, nawet jeżeli uzyskiwali już świadczenia z tytułu tego samego przypadku choroby lub macierzyństwa przed przeniesieniem miejsca swojego zamieszkania.

Artykuł 30

Świadczenia rzeczowe o znacznej wartości

Przepisy art. 24 stosuje się odpowiednio do emerytów lub rencistów.

Artykuł 31

Pobyt uprawnionego i/lub członków jego rodziny w państwie innym niż to, w którym mają miejsce zamieszkania

Emerytowi lub renciście, który jest uprawniony do świadczenia na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, lub któremu świadczenia przysługują zgodnie z ustawodawstwem dwóch lub kilku Państw Członkowskich, który ma prawo do świadczeń na podstawie ustawodawstwa jednego z tych Państw Członkowskich, jak i członkom jego rodziny, którzy przebywają na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż to, w którym zamieszkuje, przysługują świadczenia w Państwie Członkowskim pobytu innymi niż państwo, w którym zamieszkuje. Świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca pobytu zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, na rachunek instytucji miejsca zamieszkania emeryta lub rencisty.

Artykuł 32

Przepisy szczególne dotyczące przejścia świadczeń udzielanych byłym pracownikom przygranicznym, członkom rodzin lub osobom, które pozostały przy życiu

Koszt świadczeń udzielanych na podstawie art. 27 emerytom lub rencistom byłym pracownikom przygranicznym lub osobom pozostałym przy życiu po śmierci pracownika przygranicznego, jak również członkom ich rodzin na podstawie przepisów art. 27 lub 31, rozkłada się po połowie między instytucję miejsca zamieszkania uprawnionego i instytucję, w której był ostatnio ubezpieczony, o ile pracował jako pracownik przygraniczny przez trzy miesiące w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień, w którym uzyskał prawo do emerytury lub do renty lub w dniu jego śmierci.

Artykuł 33

Składki obciążające emerytów lub rencistów

Instytucja Państwa Członkowskiego zobowiązana do wypłacania emerytury lub renty, która stosuje ustawodawstwo przewidujące potrącanie składek od emerytów lub rencistów, z tytułu świadczeń rzeczowych, uprawniona jest do dokonywania tych potrąceń, których wysokość ustalana jest zgodnie z wymienionym ustawodawstwem, z emerytury lub renty należnej od niej, o ile świadczenia udzielane zgodnie z art. 27-29 i 31-32, obciążają instytucję wymienionego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 34

Przepisy ogólne

Artykuły 27-33 nie mają zastosowania do emeryta lub rencisty ani do członków jego rodziny, którzy mają prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, z tytułu wykonywania działalności zawodowej lub handlowej. W takim przypadku, w celu stosowania przepisów niniejszego rozdziału, zainteresowanego uważa się za pracownika lub członka rodziny pracownika.

Sekcja 6

Przepisy różne

Artykuł 35

System mający zastosowanie w przypadku istnienia wielu systemów w państwie zamieszkania lub pobytu — Choroba uprzednio istniejąca — Maksymalny okres udzielania świadczeń

1. Jeżeli ustawodawstwo państwa pobytu lub zamieszkania przewiduje więcej systemów ubezpieczenia w razie choroby lub macierzyństwa, stosuje się na podstawie przepisów art. 19, art. 21 ust. 1, art. 22, 25, 26, art. 28 ust. 1, art. 29 ust. 1 lub art. 31 przepisy systemu, któremu podlegają pracownicy fizyczni przemysłu stalowego. Jednakże, jeżeli to ustawodawstwo przewiduje szczególny system dla pracowników kopalń i przedsiębiorstw równorzędnych, przepisy tego systemu stosuje się do tej grupy pracowników i członków ich rodzin, o ile instytucja miejsca pobytu lub miejsca zamieszkania, do której się zwracają, jest instytucją właściwą do stosowania tego systemu.

2. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia przyznanie świadczeń od warunku dotyczącego źródła choroby, warunku tego nie stosuje się do pracowników ani do członków ich rodzin, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, niezależnie od tego, na terytorium którego Państwa Członkowskiego zamieszkują.

3. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego ustala maksymalny okres, w którym udzielane są świadczenia, instytucja stosująca te przepisy może uwzględnić, w odpowiednim przypadku, okres, w czasie którego świadczenia były już udzielane przez instytucję innego Państwa Członkowskiego w tym samym przypadku choroby lub macierzyństwa.

Sekcja 7

Zwroty między instytucjami

Artykuł 36

1. Bez uszczerbku dla przepisów art. 32 świadczenia rzeczowe udzielane przez instytucję Państwa Członkowskiego na rachunek instytucji innego Państwa Członkowskiego, na podstawie przepisów niniejszego rozdziału, podlegają zwrotowi w całości.

2. Zwroty określone w ust. 1, są ustalane i dokonywane zgodnie z procedurą przewidzianą przez rozporządzenie wykonawcze, określone w art. 97, na podstawie udokumentowanych rzeczywistych wypłat albo na podstawie ryczałtu.

W tym ostatnim przypadku ryczałty te powinny zapewniać zwrot kwot możliwie najbliższych rzeczywiście poniesionym wydatkom.

3. Dwa lub więcej Państw Członkowskich lub właściwe władze tych Państw mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub zrezygnować z dokonywania jakichkolwiek zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości.

ROZDZIAŁ 2

INWALIDZTWO

Sekcja 1

Pracownicy podlegający wyłącznie ustawodawstwu, zgodnie z którym wysokość świadczeń z tytułu inwalidztwa nie zależy od długości okresów ubezpieczenia

Artykuł 37

Przepisy ogólne

1. Pracownik, który podlegał kolejno lub na przemian ustawodawstwu dwóch lub kilku Państw Członkowskich i który ukończył okresy ubezpieczenia wyłącznie na podstawie ustawodawstwa, zgodnie z którymi kwota świadczeń z tytułu inwalidztwa nie zależy od długości okresów ubezpieczenia, korzysta ze świadczeń zgodnie z przepisami art. 39. Artykuł ten nie dotyczy

podwyżek emerytury lub dodatków na dzieci, które przyznaje się zgodnie z przepisami rozdziału 8.

2. Załącznik III wymienia, w odniesieniu do każdego zainteresowanego Państwa Członkowskiego, ustawodawstwo obowiązujące na jego terytorium określone w ust. 1.

Artykuł 38

Sumowanie okresów ubezpieczenia

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od ukończenia okresów ubezpieczenia uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia ukończone na podstawie ustawodawstw wszystkich innych Państw Członkowskich, jak gdyby chodziło o okresy ukończone zgodnie ze swoim własnym ustawodawstwem.

2. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia przyznanie niektórych świadczeń od warunku, by okresy ubezpieczenia spełnione zostały wyłącznie w zawodzie podlegającym systemowi szczególnemu, lub, w odpowiednim przypadku, w okresie wykonywania określonego zatrudnienia, okresy spełnione z uwzględnieniem ustawodawstwa innych Państw Członkowskich są zaliczane, do celów przyznawania tych świadczeń, jedynie w przypadku, gdy zostały spełnione w ramach odpowiedniego systemu, lub w przypadku braku takiego systemu, w tym samym zawodzie, lub w danym przypadku, w okresie wykonywania takiego samego zatrudnienia. Jeżeli, uwzględniając tak spełnione okresy, zainteresowany nie spełnia warunków wymaganych do korzystania z wymienionych świadczeń, okresy te są uwzględniane, do celów przyznawania świadczeń z tytułu systemu powszechnego, lub w przypadku jego braku, z tytułu systemu stosowanego do pracowników fizycznych i pracowników umysłowych, zależnie od przypadku, pod warunkiem, że zainteresowany podlegał któremuś z tych systemów.

Artykuł 39

Ustalanie wysokości świadczeń

1. Instytucja Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo było właściwe w chwili, gdy wystąpiła niezdolność do pracy, po której nastąpiło inwalidztwo, ustala zgodnie z tymi ustawodawstwem, czy zainteresowany spełnia warunki dla nabycia prawa do świadczeń, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 38.

2. Osoba, która spełnia warunki określone w ust. 1, uzyskuje świadczenia wyłącznie od wymienionej instytucji, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

3. Osobie, która nie spełnia warunków określonych w ust. 1, przysługują świadczenia, do których jest jeszcze uprawniona na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 38.

4. Jeżeli ustawodawstwo właściwe na mocy ust. 2 lub 3, przewiduje, że kwota świadczeń ustalana jest z uwzględnieniem istnienia członków rodziny innych niż dzieci, instytucja właściwa bierze również pod uwagę tych członków rodziny zainteresowanego, którzy zamieszkują na terytorium innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zamieszkiwali oni na terytorium Państwa właściwego.

Sekcja 2

Pracownicy podlegający wyłącznie ustawodawstwom, zgodnym z którymi wysokość świadczeń z tytułu inwalidztwa zależy od długości okresów ubezpieczenia, albo ustawodawstwem podobnego rodzaju i ustawodawstwu rodzaju określonego w sekcji I

Artykuł 40

Przepisy ogólne

1. Pracownik, który podlegał kolejno lub przemiennie ustawodawstwu dwóch lub kilku Państw Członkowskich, z których co najmniej jedno nie było ustawodawstwem rodzaju określonego w przepisach art. 37 ust. 1, korzysta ze świadczeń zgodnie z przepisami rozdziału 3, które stosuje się odpowiednio, z uwzględnieniem przepisów ust. 3.

2. Jednakże pracownik, którego dotknęła niezdolność do pracy, po której następuje inwalidztwo w okresie podlegania ustawodawstwu wymienionemu w załączniku III, korzysta ze świadczeń, zgodnie z przepisami art. 37 ust. 1, pod dwoma warunkami:

- spełnia warunki wymagane przez to ustawodawstwo lub przez inne ustawodawstwo tego samego rodzaju, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 38, ale bez konieczności uwzględniania okresów ubezpieczenia ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa niewymienionych w załączniku III, oraz
- nie spełnia warunków wymaganych do powstania prawa do świadczeń z tytułu inwalidztwa na podstawie ustawodawstwa niewymienionych w załączniku III.

3. Decyzja podjęta przez instytucję Państwa Członkowskiego dotycząca stopnia inwalidztwa wnioskującego wiąże instytucje innych zainteresowanych Państw Członkowskich, pod warunkiem, że zgodność między ustawodawstwami tych Państw w sprawie warunków odnoszących się do stopni inwalidztwa jest potwierdzona w załączniku IV.

Sekcja 3

Pogłębienie się stanu inwalidztwa

Artykuł 41

1. W razie pogłębienia się stanu inwalidztwa, z powodu którego pracownik korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa tylko jednego Państwa Członkowskiego, stosuje się następujące przepisy:

- a) jeżeli zainteresowany, od chwili gdy korzysta ze świadczeń, nie podlegał ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego, instytucja właściwa pierwszego Państwa zobowiązana jest do przyznania świadczeń, z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa, zgodnie z ustawodawstwem przez nią stosowanym;
- b) jeżeli zainteresowany, od chwili gdy korzysta ze świadczeń, podlegał ustawodawstwu jednego lub kilku innych Państw Członkowskich, świadczenia są mu przyznawane z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa, zgodnie z przepisami określonymi w art. 37 ust. 1 lub w art. 40 ust. 1 lub 2, w zależności od przypadku;
- c) jeżeli całkowita kwota świadczenia lub świadczeń należnych, zgodnie z lit. b) jest niższa od kwoty świadczenia, które zainteresowany otrzymywał na koszt instytucji wcześniej zobowiązanej do wypłaty świadczeń, to instytucja ta jest zobowiązana do wypłaty dodatku stanowiącego różnicę między wspomnianymi kwotami;
- d) jeżeli, w przypadku określonym w lit. b), instytucją właściwą dla rozpatrzenia sprawy początkowej niezdolności do pracy jest instytucja niderlandzka oraz jeżeli:
- i) schorzenie, które spowodowało pogłębienie się stanu, jest takie samo jak to, które dało podstawę do przyznania świadczeń na podstawie ustawodawstwa niderlandzkiego;
  - ii) schorzenie jest chorobą zawodową w rozumieniu ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, któremu zainteresowany podlegał ostatnio i które daje prawo do wypłaty dodatku, określonego w art. 60 ust. 1 lit. b); oraz
  - iii) ustawodawstwo lub ustawodawstwa, którym zainteresowany podlegał od chwili, kiedy korzystał ze świadczeń są ustawodawstwem lub ustawodawstwami, określonymi w załączniku III;
- instytucja niderlandzka wypłaca nadal, po pogłębieniu się stanu inwalidztwa, świadczenie początkowe, a wysokość świadczenia należnego na podstawie ustawodawstwa ostatniego Państwa Członkowskiego, któremu zainteresowany podlegał, jest pomniejszana o kwotę świadczenia niderlandzkiego;
- e) jeżeli w przypadku, określonym pod lit. b), zainteresowany nie jest uprawniony do świadczeń udzielanych na koszt instytucji innego Państwa Członkowskiego, instytucja właściwa pierwszego państwa zobowiązana jest do przyznania świadczeń, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa oraz w odpowiednim przypadku, przepisów art. 38.

2. W przypadku pogłębienia się stanu inwalidztwa, z powodu którego pracownik korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa dwóch lub więcej Państw Członkowskich, świadczenia są mu przyznawane, z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa, zgodnie z przepisami art. 40 ust. 1.

Sekcja 4

Wznowienie wypłaty świadczeń po ich zawieszeniu lub zniesieniu — Zamiana świadczeń z tytułu inwalidztwa na świadczenia z tytułu starości

Artykuł 42

Określenie instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń w przypadku wznowienia udzielania świadczeń z tytułu inwalidztwa

1. Jeżeli po zawieszeniu świadczeń należy ich udzielanie ma być wznowione, zapewnia je instytucja lub instytucje, które były zobowiązane do udzielania tych świadczeń w chwili ich zawieszenia, bez uszczerbku dla przepisów art. 43.

2. Jeżeli po zawieszeniu udzielania świadczeń, stan zainteresowanego uzasadnia przyznanie nowych świadczeń, przyznawane są one zgodnie z przepisami art. 37 ust. 1 lub w art. 40 ust. 1 lub 2, zależnie od przypadku.

Artykuł 43

Zamiana świadczeń z tytułu inwalidztwa na świadczenia z tytułu starości

1. Świadczenia z tytułu inwalidztwa zamienia się, w odpowiednim przypadku, na świadczenia z tytułu starości, na warunkach przewidzianych przez ustawodawstwo lub ustawodawstwo, na podstawie których zostały one przyznane oraz zgodnie z przepisami rozdziału 3.

2. Każda instytucja zobowiązana do udzielania świadczeń z tytułu inwalidztwa na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, kontynuuje wypłacanie osobie pobierającej świadczenie z tytułu inwalidztwa, która uprawniona jest do ubiegania się o przyznanie świadczenia z tytułu starości na podstawie ustawodawstw innych Państw Członkowskich, zgodnie z przepisami art. 49, świadczeń z tytułu inwalidztwa, do których zainteresowany ma prawo na podstawie stosowanego przez tę instytucję ustawodawstwa, aż do chwili, gdy przepisy ust. 1 będą stosować się do tej instytucji.

3. Jednakże w przypadku określonym w ust. 2, świadczenia z tytułu inwalidztwa ustalane są zgodnie z przepisami art. 39, instytucja, która zobowiązana do tych świadczeń, może stosować przepisy art. 49 ust. 1 lit a) tak jakby uprawniony do świadczeń spełnił warunki ustawodawstwa Państwa Członkowskiego dla nabycia prawa do świadczeń z tytułu starości, przez zastąpienie

teoretycznej kwoty określonej na podstawie art. 46 ust. 2 lit. a), kwotą świadczenia z tytułu inwalidztwa należnego od wspomnianej instytucji.

ROZDZIAŁ 3

STAROŚĆ I ŚMIERĆ (EMERYTURY I RENTY RODZINNE)

Artykuł 44

Przepisy ogólne dotyczące ustalania świadczeń dla pracownika, który podlegał ustawodawstwu dwóch lub kilku Państw Członkowskich

1. Prawa do świadczeń pracownika, który podlegał ustawodawstwu dwóch lub kilku Państw Członkowskich oraz osób pozostałych przy życiu są ustalane zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału.

2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 49 ustalenie uprawnień w rozumieniu wszystkich ustawodawstw, którym podlegał pracownik, musi rozpocząć się z chwilą wniesienia wniosku przez zainteresowanego. Odstępuje się od tej zasady, jeżeli zainteresowany wyraźnie wystąpi o odroczenie ustalenia prawa do świadczeń z tytułu starości, do których byłby uprawniony na podstawie ustawodawstw jednego lub kilku Państw Członkowskich i o ile okresów ukończonych na podstawie tych ustawodawstw nie bierze się pod uwagę w celu nabycia prawa do świadczeń w innym Państwie Członkowskim.

3. Niniejszy rozdział nie dotyczy ani podwyżek, ani dodatków do emerytur na dzieci, ani rent sierocych, które są przyznawane zgodnie z przepisami rozdziału 8.

Artykuł 45

Uwzględnianie okresów ubezpieczenia ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa, którym pracownik podlegał w celu nabycia, zachowania lub odzyskania prawa do świadczeń

1. Instytucja Państwa Członkowskiego, której ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia, bierze pod uwagę, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia spełnionego z uwzględnieniem ustawodawstwa każdego Państwa Członkowskiego tak jak gdyby chodziło o okresy spełnione z uwzględnieniem stosowanych przez nią ustawodawstwa.

2. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia przyznanie niektórych świadczeń od warunku dotyczącego spełnienia okresów ubezpieczenia wyłącznie w zawodzie objętym ubezpieczeniem w systemie szczególnym lub, w odpowiednim przypadku, w określonym rodzaju zatrudnienia, okresy ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw innych Państw

Członkowskich zaliczone są, do celów przyznania tych świadczeń, jedynie wtedy, gdy zostały ukończone w ramach odpowiedniego systemu, lub w przypadku jego braku, w tym samym zawodzie lub w tym samym rodzaju zatrudnienia. Jeżeli po uwzględnieniu tak ukończonych okresów zainteresowany nie spełnia warunków wymaganych dla otrzymania tych świadczeń, okresy te są uwzględniane do celów przyznania świadczeń z tytułu systemu powszechnego, lub w przypadku jego braku, z tytułu systemu mającego zastosowanie do pracowników fizycznych i pracowników umysłowych, w zależności od przypadku.

3. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, uzależniające przyznanie niektórych świadczeń od warunku, by pracownik podlegający temu ustawodawstwu w chwili zaistnienia ryzyka, nie wymagał żadnych okresów ubezpieczenia do nabycia prawa ani do wyliczenia świadczeń, każdy pracownik, który przestał podlegać temu ustawodawstwu, jest, w celu stosowania przepisów niniejszego rozdziału, traktowany jakby ciągle podlegał temu ustawodawstwu w chwili zaistnienia ryzyka, o ile w tym czasie podlegał ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego lub, jeżeli to nie wystarczy, może wnioskować o świadczenia zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego. Jednakże ten ostatni warunek powinien być traktowany jako spełniony w przypadku określonym w art. 48 ust. 1.

Artykuł 46

Przyznawanie świadczeń

1. Jeżeli pracownik podlegał ustawodawstwu Państwa Członkowskiego i jeżeli spełnia warunki wymagane do przyznania świadczeń, bez konieczności zastosowania przepisów art. 45, właściwa instytucja tego Państwa Członkowskiego zgodnie z ustawodawstwem, które stosuje, ustala wysokość świadczeń odnoszącą się do długości okresów ubezpieczenia, uwzględnianych zgodnie z tym ustawodawstwem.

Ta instytucja zlicza także wysokość świadczeń, które otrzymano by dzięki zastosowaniu zasad ustanowionych w ust. 2 lit. a)-b). Uwzględnia się kwotę wyższą.

2. Jeżeli pracownik podlegał ustawodawstwu Państwa Członkowskiego i spełnia warunki do przyznania świadczeń wyłącznie uwzględniając art. 45, właściwa instytucja Państwa Członkowskiego stosuje następujące zasady:

a) instytucja właściwa ustala teoretyczną wysokość świadczenia, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia, ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw Państw Członkowskich, którym podlegał, zostały ukończone w danym Państwie Członkowskim na podstawie ustawodawstwa, które jest stosowane w dniu przyznania świadczenia. Jeżeli zgodnie z tymi ustawodawstwem,

wysokość świadczenia nie zależy od długości ukończonych okresów ubezpieczenia, wysokość ta zostaje uznana za wysokość teoretyczną, o której mowa w niniejszej literze;

Artykuł 47

- b) instytucja właściwa ustala następnie rzeczywistą wysokość świadczenia na podstawie wysokości teoretycznej, określonej w lit. a), proporcjonalnie do długości okresów ubezpieczenia, ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, w stosunku do całkowitej długości okresów ubezpieczenia, ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych Państw Członkowskich;
- c) jeżeli całkowita długość okresów ubezpieczenia, ukończonych na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych Państw Członkowskich przed zaistnieniem ryzyka jest dłuższa niż maksymalny okres, wymagany przez ustawodawstwo jednego z tych Państw Członkowskich w celu otrzymania świadczeń w całości, instytucja właściwa tego państwa stosując przepisy niniejszego ustępu rozważa maksymalny okres zamiast długości całkowitej tych okresów; ta metoda obliczania nie może skutkować obciążeniem instytucji kosztami świadczeń większymi niż świadczenia w całości przewidziane przez ustawodawstwo, które jest przez nią stosowane;
- d) procedury uwzględniania okresów, które nakładają się, w celu zastosowania zasad obliczania określonych w niniejszym ustępie ustanawia się w rozporządzeniu wykonawczym, określonym w art. 97.

3. Zainteresowany ma prawo do całkowitej sumy świadczeń, obliczonych zgodnie z przepisami ust. 1-2, w granicach najwyższej teoretycznej kwoty świadczeń, obliczonej zgodnie z ust. 2 lit. a).

Jeżeli kwota określona w poprzednim akapicie zostanie przekroczona, każda instytucja stosująca ust. 1 dostosowuje swoje świadczenie o kwotę odpowiadającą proporcji pomiędzy wysokością danego świadczenia a całością świadczeń ustalonych zgodnie z ust. 1.

4. O ile w przypadku emerytur lub rent inwalidzkich, emerytur lub rent rodzinnych, kwota świadczeń należna od właściwych instytucji dwóch lub kilku Państw Członkowskich, na podstawie postanowień wielostronnej konwencji o zabezpieczeniu społecznym, określonej w przepisach art. 6 lit. b), jest niższa od kwoty należnej od tych Państw Członkowskich na podstawie ust. 1-3, osoba zainteresowana korzysta z przepisów niniejszego rozdziału.

Przepis dodatkowe dotyczące wyliczania świadczeń

1. W celu wyliczenia teoretycznej kwoty, o której mowa w art. 46 ust. 2 lit. a) obowiązują następujące zasady:

- a) instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń przeprowadzane jest na podstawie przeciętnego wynagrodzenia, przeciętnej składki lub przeciętnej podwyżki, lub na podstawie stosunku istniejącego, w okresach ubezpieczenia, między wynagrodzeniem brutto zainteresowanego, a średnią wynagrodzeń brutto wszystkich ubezpieczonych, z wyjątkiem praktykantów, ustala te średnie lub proporcjonalne wysokości jedynie na podstawie okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie ustawodawstwa wymienionego Państwa lub wynagrodzenia brutto, uzyskanego przez zainteresowanego jedynie w tych okresach;
- b) instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń przeprowadzane jest na podstawie wysokości wynagrodzenia, składek lub podwyżek, ustala wynagrodzenia, składki lub podwyżki, które należy uwzględnić z tytułu okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie ustawodawstw innych Państw Członkowskich, na podstawie średniej wynagrodzeń, składek lub podwyżek, stwierdzonej w okresach ubezpieczenia ukończonych na podstawie ustawodawstwa stosowanych przez tę instytucję;
- c) instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń przeprowadzane jest na podstawie wynagrodzenia lub kwoty zryczałtowanej, przyjmuje, że wynagrodzenie lub kwota, jaką należy uwzględnić z tytułu okresów ubezpieczenia, ukończonych zgodnie z ustawodawstwem innych Państw Członkowskich, równa jest wynagrodzeniu lub kwocie zryczałtowanej lub, w odpowiednim przypadku, równa jest średniej wynagrodzeń lub kwot zryczałtowanych, odpowiadających okresom ubezpieczenia, ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa stosowanych przez tę instytucję;
- d) instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń przeprowadzane jest, w odniesieniu do pewnych okresów, na podstawie wysokości wynagrodzeń, a w odniesieniu do innych okresów na podstawie wynagrodzenia lub kwoty zryczałtowanej, uwzględnia z tytułu okresów ubezpieczenia, ukończonych na podstawie ustawodawstwa innych Państw Członkowskich, wynagrodzenia lub kwoty określone zgodnie z przepisami w lit. b) lub c), lub średnią tych wynagrodzeń

i kwot, zależnie od przypadku; jeżeli w odniesieniu do wszystkich okresów ukończonych na podstawie ustawodawstwa stosowanego przez tę instytucję, ustalenie wysokości świadczeń opiera się na wynagrodzeniu lub kwocie zryczałtowanej, instytucja ta przyjmuje, że wynagrodzenie, jakie należy uwzględnić z tytułu okresów ubezpieczenia, ukończonych zgodnie z ustawodawstwem innych Państw Członkowskich, jest równe wynagrodzeniu hipotetycznemu, odpowiadającemu temu wynagrodzeniu lub kwocie zryczałtowanej;

2. Przepisy ustawodawstwa danego Państwa Członkowskiego, dotyczące rewaloryzacji składników uwzględnianych w celu wyliczenia świadczeń, stosuje się do składników, w odpowiednim przypadku, jakie uwzględnia instytucja właściwa tego Państwa, zgodnie z przepisami ust. 1, z tytułu okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych na podstawie ustawodawstwa innych Państw Członkowskich.

3. Jeżeli na podstawie ustawodawstwa danego Państwa Członkowskiego kwotę świadczeń ustala się uwzględniając istnienie członków rodziny innych niż dzieci, instytucja właściwa tego Państwa uwzględnia również tych członków rodziny zainteresowanego, którzy zamieszkują na terytorium innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zamieszkiwali na terytorium Państwa właściwego.

Artykuł 48

Okresy ubezpieczenia krótsze niż jeden rok

1. Nie naruszając przepisów art. 46 ust. 2, jeżeli łączna długość okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego nie osiąga jednego roku oraz uwzględniając wyłącznie te okresy, żadne prawo do świadczeń nie zostało nabyte na podstawie ustawodawstwa, instytucja Państwa Członkowskiego nie jest zobowiązana do przyznania świadczeń z tytułu okresów ukończonych.

2. Instytucja właściwa innych zainteresowanych Państw Członkowskich uwzględnia okresy, określone w ust. 1, do celów stosowania przepisów art. 46 ust. 2 z wyjątkiem lit. b).

3. W przypadku, gdy stosowanie ust. 1 spowodowałoby zwolnienie ze zobowiązań wszystkich instytucji zainteresowanych Państw Członkowskich, świadczenia są przyznawane wyłącznie na podstawie ustawodawstwa ostatniego z tych państw, którego warunki są spełnione, tak jak gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia, spełnione i uwzględnione zgodnie z przepisami art. 45 ust. 1 i 2, zostały spełnione na podstawie ustawodawstwa tego państwa.

Artykuł 49

Ustalanie wysokości świadczeń w przypadku, gdy zainteresowany nie spełnia jednocześnie warunków ustanowionych przez wszystkie ustawodawstwa, na podstawie których zostały ukończone okresy ubezpieczenia

1. Jeżeli zainteresowany nie spełnia, w danej chwili, warunków wymaganych w celu udzielenia świadczeń, przewidzianych przez

ustawodawstwa Państw Członkowskich, którym podlegał, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 45, a spełnia jedynie warunki jednego lub kilku spośród tych ustawodawstw, stosuje się następujące przepisy:

a) każda z instytucji właściwych, stosująca ustawodawstwo, którego warunki są spełnione, ustala wysokość należnego świadczenia, zgodnie z przepisami art. 46;

b) jednakże:

i) jeżeli zainteresowany spełnia warunki wymagane przez co najmniej dwa ustawodawstwa i nie zachodzi potrzeba zliczenia okresów ubezpieczenia, ukończonych na podstawie ustawodawstwa, którego warunki nie są spełnione, okresy te nie są uwzględniane, dla celów stosowania przepisów art. 46 ust. 2;

ii) jeżeli zainteresowany spełnia warunki wymagane przez tylko jedno ustawodawstwo i nie zachodzi potrzeba zliczenia okresów ubezpieczenia, ukończonych na podstawie ustawodawstwa, którego warunki nie są spełnione, wysokość należnego świadczenia jest ustalana, zgodnie z ustawodawstwem, którego warunki są spełnione i z uwzględnieniem jedynie okresów ukończonych na podstawie tego ustawodawstwa.

2. W przypadku określonym w ust. 1, świadczenie lub świadczenia udzielone na mocy jednego lub kilku odnośnych ustawodawstw, są z urzędu przedmiotem nowego ustalenia wysokości zgodnie z przepisami art. 46, w miarę jak zostają spełnione warunki wymagane przez jedno lub kilka innych ustawodawstw, którym podlegał zainteresowany, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku art. 45.

3. Ponownego ustalenia wysokości świadczeń dokonuje się z urzędu, zgodnie z przepisami ust. 1 i bez uszczerbku dla art. 40 ust. 2, gdy warunki wymagane przez jedno lub kilka ustawodawstw, o które chodzi, przestają być spełniane.

Artykuł 50

Przyznanie dodatku, jeżeli kwota świadczeń należnych na podstawie ustawodawstw różnych Państw Członkowskich nie osiąga minimum przewidzianego przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, na terytorium którego zamieszkuje uprawniony

Uprawniony do świadczeń, wobec którego zastosowano przepisy niniejszego rozdziału nie może w Państwie, terytorium którego zamieszkuje, i na podstawie ustawodawstwa, zgodnie z którymi należne jest mu świadczenie, otrzymać kwoty świadczenia niższej od kwoty minimalnego świadczenia ustalonej przez to ustawodawstwo za okres ubezpieczenia, równy wszystkim okresom uwzględnianym, w celu przyznawania świadczenia,

zgodnie z przepisami artykułów poprzedzających. Instytucja właściwa tego Państwa wypłaca mu, jeśli jest to konieczne, przez cały okres pobytu na terytorium tego Państwa dodatek równy różnicy między kwotą świadczeń należnych na podstawie przepisów niniejszego rozdziału, a wysokością świadczenia minimalnego.

Artykuł 51

Rewaloryzacja i ponowne ustalenie wysokości świadczeń

1. Jeżeli z powodu wzrostu kosztów utrzymania, wahań poziomu wynagrodzeń lub czynników stanowiących przyczynę dostosowań, świadczenia należne od zainteresowanych Państw ulegają określonej zmianie procentowej lub kwotowej, to procent ten lub kwota musi być stosowana bezpośrednio do świadczeń ustalonych, zgodnie z przepisami art. 46, bez dokonywania ponownego ustalenia wysokości zgodnie z tym artykułem.

2. Natomiast w przypadku zmiany sposobu ustalania lub zasad ustalania wysokości świadczeń, dokonuje się ponownego ustalenia zgodnie z przepisami art. 46.

ROZDZIAŁ 4

WYPADKI PRZY PRACY I CHOROBY ZAWODOWE

Sekcja 1

Prawo do świadczeń

Artykuł 52

Zamieszkanie w Państwie Członkowskim innym niż państwo właściwe - Zasady ogólne

Pracownik, zamieszkujący terytorium Państwa Członkowskiego innego niż państwo właściwe, który uległ wypadkowi przy pracy lub zapadł na chorobę zawodową, korzysta w państwie w którym zamieszkuje:

- a) ze świadczeń rzeczowych udzielanych na rachunek instytucji właściwej przez instytucję miejsca zamieszkania, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, tak jak gdyby był w niej ubezpieczony;
- b) ze świadczeń pieniężnych udzielanych przez instytucję właściwą, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem. Jednakże na podstawie porozumienia między instytucją właściwą, a instytucją miejsca zamieszkania, świadczenia te mogą być udzielane przez tę ostatnią instytucję na rachunek instytucji pierwszej, zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego.

Artykuł 53

Pracownicy przygraniczni — zasada szczególna

Pracownik przygraniczny może uzyskać świadczenia również na terytorium państwa właściwego. Świadczenia te udzielane są przez instytucję właściwą, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, tak jak gdyby pracownik w nim zamieszkiwał.

Artykuł 54

Pobyt lub przeniesienie miejsca zamieszkania do państwa właściwego

1. Pracownik określony w art. 52, który przebywa na terytorium państwa właściwego, korzysta ze świadczeń, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, nawet jeżeli korzystał już ze świadczeń przed swym pobytym. Niniejszego przepisu nie stosuje się do pracownika przygranicznego.

2. Pracownik określony w art. 52, który przenosi miejsce swojego zamieszkania na terytorium państwa właściwego, korzysta ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, nawet jeżeli korzystał już ze świadczeń przed przeniesieniem swojego miejsca zamieszkania.

Artykuł 55

Pobyt poza państwem właściwym — Powrót lub przeniesienie miejsca zamieszkania do innego Państwa Członkowskiego po wypadku lub chorobie zawodowej — Konieczność udania się do innego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania właściwej opieki

1. Pracownik, który uległ wypadkowi przy pracy lub zapadł na chorobę zawodową:

- a) który przebywa na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż państwo właściwe; albo
- b) który po uzyskaniu prawa do świadczeń udzielanych na koszt instytucji właściwej, uzyska zgodę tej instytucji na powrót na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje lub na przeniesienie swojego miejsca zamieszkania do innego Państwa Członkowskiego; albo
- c) któremu instytucja właściwa udzieliła zgody na udanie się na terytorium innego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania zabiegów, właściwych w jego stanie zdrowia;

jest uprawniony:

- i) do świadczeń rzeczowych udzielanych na rachunek instytucji właściwej przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, tak jak

gdyby był w niej ubezpieczony; jednakże okres udzielania świadczeń jest określony przez ustawodawstwo państwa właściwego;

ii) do świadczeń pieniężnych wypłacanych przez instytucję właściwą, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem. Jednakże na podstawie porozumienia między instytucją właściwą, a instytucją miejsca pobytu lub miejsca zamieszkania, świadczenia te mogą być udzielane przez tę ostatnią instytucję na rachunek pierwszej instytucji, zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego.

2. Zgody wymaganej na podstawie ust. 1 lit. b), można odmówić jedynie w przypadku, gdy zostanie ustalone, że przeniesienie się zainteresowanego może pogorszyć stan jego zdrowia lub stosowane leczenie.

Zgody wymaganej na podstawie ust. 1 lit. c) nie można odmówić, jeżeli udzielenie zabiegów leczniczych, o które chodzi, nie jest możliwe na terytorium Państwa Członkowskiego, które zamieszkuje zainteresowany.

Artykuł 56

Wypadek w drodze do lub z pracy

Wypadek zaistniały w drodze do lub z pracy, który nastąpił na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż państwo właściwe, uważa się za wypadek, który nastąpił na terytorium państwa właściwego.

Artykuł 57

Świadczenia w razie choroby zawodowej, jeżeli zainteresowany narażony był na takie samo ryzyko w kilku Państwach Członkowskich

1. Jeżeli osoba, która zapadła na chorobę zawodową, wykonywała z uwzględnieniem ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich pracę, która poprzez swój charakter mogła spowodować tę chorobę, świadczenia, o które ta osoba lub osoby pozostałe przy życiu po jej śmierci mogą się ubiegać, przyznawane są wyłącznie na podstawie ustawodawstwa ostatniego z tych państw, którego warunki są spełnione, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów ust. 2 i 3.

2. Jeżeli przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego zależy od spełnienia warunku, by dana choroba została po raz pierwszy stwierdzona przez lekarza na terytorium tego państwa, warunek ten uważa się za spełniony, o ile wymieniona choroba została stwierdzona po raz pierwszy na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

3. W przypadku sklerogennej pylicy płuc, stosuje się następujące przepisy:

a) jeżeli przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego zależy od spełnienia warunku, by dana choroba została stwierdzona w określonym terminie po zaprzestaniu wykonywania ostatniej pracy mogącej spowodować tę chorobę, instytucja właściwa tego państwa ustalając, kiedy była wykonywana ta ostatnia praca, uwzględnia, w koniecznym zakresie, prace o tym samym charakterze wykonywane z na postawie ustawodawstwa każdego innego państwa, tak jak gdyby były one wykonywane z uwzględnieniem ustawodawstwa pierwszego państwa;

b) jeżeli przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego zależy od tego, czy praca mogąca spowodować tę chorobę była wykonywana przez pewien określony okres, instytucja właściwa tego państwa uwzględnia, w koniecznym zakresie, okresy w trakcie których praca taka była wykonywana na podstawie ustawodawstwa każdego innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby była ona wykonywana na podstawie ustawodawstwa pierwszego państwa;

c) ciężar świadczeń pieniężnych, w tym rent, dzielony jest między instytucje właściwe Państw Członkowskich, na terytoriach których dana osoba wykonywała pracę mogącą spowodować tę chorobę. Podział ten dokonywany jest proporcjonalnie do długości okresów ubezpieczenia z tytułu starości, ukończonych na podstawie ustawodawstw każdego z tych państw, w stosunku do łącznej długości okresów ubezpieczenia emerytalnego w chwili, gdy podjęto wypłatę świadczeń.

4. Na wniosek Komisji, Rada, stanowiąc jednomyślnie, określa choroby zawodowe, w odniesieniu do których rozszerza się stosowanie ust. 3.

Artykuł 58

Ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych na podstawie przeciętnego wynagrodzenia, ustala ich wysokość wyłącznie na podstawie wynagrodzeń uzyskanych w trakcie okresów ukończonych na podstawie wymienionego ustawodawstwa.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych opiera się na wynagrodzeniu zryczałtowanym, określa je wyłącznie na podstawie w odpowiednim przypadku, średniej wynagrodzeń zryczałtowanych, za okresy ukończone na podstawie tego ustawodawstwa.

3. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że wysokość świadczeń pieniężnych zmienia się w zależności od liczby członków rodziny, bierze również pod uwagę tych członków rodziny zainteresowanego, którzy zamieszkują na terytorium innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zamieszkiwali na terytorium właściwego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 59

Koszty przewozu osoby, która uległa wypadkowi przy pracy lub która zapadła na chorobę zawodową

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ponoszenie kosztów przewozu osoby, która uległa wypadkowi przy pracy, lub osoby, która zapadła na chorobę zawodową do miejsca zamieszkania albo do szpitala, ponosi koszty przewozu do odpowiedniego miejsca na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w którym osoba zamieszkuje, pod warunkiem, że instytucja wyraziła wstępną zgodę na ten przewóz, uwzględniając uzasadniające go powody. Zgoda ta nie jest wymagana w przypadku, gdy chodzi o pracownika przygranicznego.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ponoszenie kosztów przewozu zwłok ofiary do miejsca pochówku, ponosi koszty przewozu do odpowiedniego miejsca na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w którym osoba zamieszkiwała w chwili wypadku, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Sekcja 2

Pogłębienie się choroby zawodowej, z tytułu której wypłacane jest odszkodowanie

Artykuł 60

1. W przypadku pogłębienia się choroby zawodowej, z powodu której pracownik otrzymał lub otrzymuje odszkodowanie na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, stosuje się następujące przepisy:

a) jeżeli pracownik od czasu, kiedy korzysta ze świadczeń, nie wykonywał na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego pracy zawodowej, mogącej spowodować lub pogłębić daną chorobę, instytucja właściwa pierwszego państwa obowiązana jest ponosić koszty świadczeń, z uwzględnieniem pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem;

b) jeżeli pracownik, od czasu kiedy korzysta ze świadczeń, wykonywał taką pracę, na podstawie ustawodawstwa obowiązującego w innym Państwie Członkowskim, instytucja właściwa pierwszego Państwa Członkowskiego zobowiązana jest ponosić koszty świadczeń nie uwzględniając pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanymi przez nią ustawodawstwem. Instytucja właściwa drugiego Państwa Członkowskiego przyznaje zainteresowanemu dodatek, którego wysokość jest równa różnicy między wysokością świadczeń należnych po pogłębieniu się choroby zawodowej, a wysokością tych świadczeń, które należałyby się przed pogłębieniem się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, jeżeli dana choroba wystąpiła na terenie tego Państwa Członkowskiego stosownie do ustawodawstwa tego państwa;

c) jeżeli w przypadku, określonym w lit. b), pracownik, cierpiący na sklerogenną pylicę płuc lub na inną chorobę, określoną, zgodnie z przepisami art. 57 ust. 4, nie ma prawa do świadczeń na podstawie ustawodawstwa drugiego Państwa Członkowskiego, instytucja właściwa pierwszego państwa jest obowiązana do udzielania świadczeń, z uwzględnieniem pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem. Jednakże instytucja właściwa drugiego Państwa Członkowskiego ponosi ciężar różnicy między wysokością świadczeń pieniężnych, w tym również rent należnych od instytucji właściwej pierwszego Państwa Członkowskiego, z uwzględnieniem pogłębienia się choroby zawodowej, a wysokością świadczeń, które były należne przed pogłębieniem się choroby zawodowej.

2. W przypadku pogłębienia się choroby zawodowej, które dało podstawę do zastosowania przepisów art. 57 ust. 3 lit. c) stosuje się następujące przepisy:

a) instytucja właściwa, która przyznała świadczenia na podstawie przepisów art. 57 ust. 1 zobowiązana jest udzielać świadczeń, z uwzględnieniem tego pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa;

b) ciężar świadczeń pieniężnych, w tym rent, zostaje podzielony między instytucje, które uczestniczyły w kosztach świadczeń poprzednio udzielanych, zgodnie z przepisami art. 57 ust. 3 lit. c). Jednakże, jeżeli poszkodowany ponownie wykonywał pracę, która mogła spowodować lub pogłębić daną chorobę zawodową, bądź na podstawie ustawodawstwa jednego z Państw Członkowskich wykonywał już pracę tego samego rodzaju, bądź na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, instytucja właściwa tego państwa ponosi ciężar różnicy między wysokością należnych świadczeń, na podstawie pogłębienia się choroby zawodowej, a wysokością świadczeń, które były należne przed pogłębieniem się choroby zawodowej.

Sekcja 3

Przepisy różne

Artykuł 61

Zasady dotyczące uwzględniania odrębności poszczególnych ustawodawstw

1. Jeżeli w Państwie Członkowskim, na terytorium którego przebywa pracownik, nie istnieje ubezpieczenie od wypadków przy pracy lub od chorób zawodowych, lub jeżeli takie ubezpieczenie istnieje, ale nie przewiduje instytucji odpowiedzialnej za udzielanie świadczeń rzeczowych, świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania, odpowiedzialną za udzielanie świadczeń rzeczowych w przypadku choroby.

2. Jeżeli ustawodawstwo państwa właściwego uzależnia całkowicie bezpłatność świadczeń rzeczowych od korzystania z opieki lekarskiej, organizowanej przez pracodawcę, świadczenia rzeczowe udzielane w przypadkach, określonych w art. 52 i w art. 55 ust. 1 uważa się za udzielone w ramach takiej opieki lekarskiej.

3. Jeżeli ustawodawstwo państwa właściwego przewiduje system dotyczący obowiązków pracodawcy, świadczenia rzeczowe udzielane w przypadkach określonych w art. 52 i w art. 55 ust. 1 uważa się za udzielone na wniosek instytucji właściwej.

4. Jeżeli system Państwa Członkowskiego dotyczący odszkodowania za wypadki przy pracy nie ma charakteru ubezpieczenia obowiązkowego, świadczenia rzeczowe udzielane są bezpośrednio przez pracodawcę lub przez ubezpieczyciela biorącego udział w sprawie.

5. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego przewiduje, wyraźnie lub w sposób domniemany, że wypadki przy pracy lub choroby zawodowe, które zdarzyły się, lub które zostały stwierdzone uprzednio, są uwzględniane w celu dokonania oceny stopnia niezdolności, powstania prawa do świadczeń lub ustalenia wysokości tych świadczeń, instytucja właściwa tego państwa bierze również pod uwagę wypadki przy pracy lub choroby zawodowe, które zdarzyły się, lub które zostały stwierdzone uprzednio, na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zdarzyły się lub zostały stwierdzone na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa.

Artykuł 62

System mający zastosowanie w przypadku istnienia wielu systemów w kraju zamieszkania lub pobytu — Maksymalny okres udzielania świadczeń

1. Jeżeli ustawodawstwo kraju pobytu lub zamieszkania przewiduje kilka systemów ubezpieczeniowych, do pracowników

określonych w art. 52 lub art. 55 ust. 1, stosuje się przepisy systemu, któremu podlegają pracownicy fizyczni przemysłu stalowego. Jeżeli jednak wymienione ustawodawstwa przewidują system szczególnie dla pracowników górnictwa i podobnych przedsiębiorstw, przepisy tego systemu stosuje się do tej grupy pracowników, o ile instytucja miejsca pobytu lub zamieszkania, do której się zwracają, jest właściwa do celów stosowania tego systemu.

2. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego określa maksymalny okres, w czasie którego przyznawane są świadczenia, instytucja stosująca te przepisy może uwzględnić okres, w czasie którego świadczenia były już udzielane przez instytucję innego Państwa Członkowskiego.

Sekcja 4

Zwroty między instytucjami

Artykuł 63

1. Instytucja właściwa zobowiązana jest do zwrotu kosztów świadczeń rzeczowych, udzielonych na jej rachunek na podstawie przepisów art. 52 i art. 55 ust. 1.

2. Zwroty określone w ust. 1, określane i dokonywane są zgodnie z warunkami przewidzianymi w rozporządzeniu wykonawczym, określonym w art. 97, na podstawie dowodów faktycznie poniesionych wydatków.

3. Dwa lub kilka Państw Członkowskich lub właściwe władze tych państw mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub zaniechać dokonywania wszelkich zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości.

ROZDZIAŁ 5

ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU ŚMIERCI

Artykuł 64

Sumowanie okresów ubezpieczenia

Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczenia z tytułu śmierci od ukończenia okresów ubezpieczenia, uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia ukończone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby chodziło o okresy ukończone na podstawie ustawodawstwa stosowanego przez tę instytucję.

Artykuł 65

Prawo do świadczeń w przypadku, gdy śmierć nastąpiła lub gdy uprawniony zamieszkuje w Państwie Członkowskim innym niż państwo właściwe

1. Jeżeli pracownik, emeryt lub rencista, lub ubiegający się o emeryturę lub o rentę, lub członek jego rodziny umrze na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż państwo właściwe, uważa się, że śmierć nastąpiła na terytorium tego ostatniego państwa.

2. Instytucja właściwa zobowiązana jest do przyznania świadczeń z tytułu śmierci należnych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, nawet jeżeli odbiorca świadczenia zamieszkuje na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż państwo właściwe.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w przypadku, gdy śmierć nastąpiła z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Artykuł 66

Udzielanie świadczeń w przypadku śmierci emeryta lub rencisty, który zamieszkiwał w Państwie innym niż to, w którym znajduje się instytucja, na której ciążył obowiązek udzielania świadczeń rzeczowych

W przypadku śmierci emeryta lub rencisty, któremu świadczenie przysługiwało na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, jeżeli ten emeryt lub rencista zamieszkuje na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż to, w którym znajduje się instytucja, na której ciążył obowiązek udzielania temu emerytowi lub renciście świadczeń rzeczowych na podstawie przepisów art. 28, świadczenia z tytułu śmierci należne na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa udzielane są przez tę instytucję i na jej koszt, tak jak gdyby emeryt lub rencista w chwili śmierci zamieszkiwał terytorium Państwa Członkowskiego, w którym instytucja się znajduje.

Przepisy poprzedniego ustępu stosuje się odpowiednio do członków rodziny osoby emeryta lub rencisty.

ROZDZIAŁ 6

BEZROBOCIE

Sekcja 1

Przepisy wspólne

Artykuł 67

Sumowanie okresów ubezpieczenia lub zatrudnienia

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa

do świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia, uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia lub zatrudnienia ukończone, na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby chodziło o okresy ubezpieczenia ukończone na podstawie stosowanego przez tę instytucję ustawodawstwa, jednakże pod warunkiem, że okresy zatrudnienia byłyby uznane za okresy ubezpieczenia gdyby zostały ukończone na podstawie tego ustawodawstwa.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od spełnienia okresów zatrudnienia, uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia lub zatrudnienia ukończone, na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby chodziło o okresy zatrudnienia ukończone na podstawie stosowanego przez tę instytucję ustawodawstwa.

3. Z wyjątkiem przypadków określonych w art. 71 ust. 1 lit. a) ii) oraz lit. b) ii), przepisy ust. 1 i 2 stosuje się pod warunkiem, że zainteresowany ukończył ostatnio:

— w przypadku ust. 1, okresy ubezpieczenia,

— w przypadku ust. 2, okresy zatrudnienia,

zgodnie z przepisami ustawodawstwa, na podstawie których występuje o przyznanie świadczeń.

4. O ile okres, przez który przyznawane są świadczenia, zależy od długości okresów ubezpieczenia lub zatrudnienia, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1 albo 2, w zależności od przypadku.

Artykuł 68

Ustalanie wysokości świadczeń

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ustalanie wysokości świadczeń na podstawie wysokości poprzedniego wynagrodzenia, bierze wyłącznie pod uwagę wynagrodzenie, które zainteresowany otrzymywał w okresie swojego ostatniego zatrudnienia na terytorium tego państwa. Jednakże jeżeli zainteresowany nie był ostatnio zatrudniony przez co najmniej cztery tygodnie na tym terytorium, wysokość świadczenia ustalana jest na podstawie zwyczajowego wynagrodzenia w miejscu zamieszkania lub pobytu bezrobotnego, odpowiadającego zatrudnieniu takiemu samemu lub podobnemu do tego, jakie wykonywał ostatnio na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że wysokość świadczeń zmienia się w zależności od liczby członków rodziny, uwzględnia członków

rodziny zainteresowanego, którzy zamieszkują na terytorium innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zamieszkiwali na terytorium państwa właściwego. Niniejszego przepisu nie stosuje się, jeżeli w kraju zamieszkania członków rodziny inna osoba ma prawo do zasiłków dla bezrobotnych, o ile członkowie rodziny są brani pod uwagę przy ustalaniu wysokości świadczeń.

Sekcja 2

Bezrobotni udający się do Państwa Członkowskiego, innego niż państwo właściwe

Artykuł 69

Warunki i zakres zachowania prawa do świadczeń

1. Bezrobotny w pełnym wymiarze, który spełnia warunki wymagane przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego w celu uzyskania prawa do świadczeń i który udaje się do jednego lub kilku Państw Członkowskich w celu poszukiwania tam zatrudnienia, zachowuje prawo do tych świadczeń, na warunkach i w granicach niżej określonych:

- a) przed swoim wyjazdem musi być zarejestrowany jako poszukujący pracy i pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia państwa właściwego, co najmniej przez cztery tygodnie od chwili utraty pracy. Jednakże właściwe urzędy lub instytucje mogą wyrazić zgodę na jego wyjazd przed upływem tego terminu;
- b) musi zarejestrować się jako poszukujący pracy w urzędach zatrudnienia każdego z Państw Członkowskich, do których się udaje i podporządkować się organizowanej przez nie kontroli. Warunek ten uważa się za spełniony w odniesieniu do okresu poprzedzającego rejestrację, jeżeli dokona jej w ciągu siedmiu dni, licząc od dnia, w którym przestał pozostawać w dyspozycji urzędów zatrudnienia państwa, z którego wyjechał. W wyjątkowych przypadkach termin ten może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje;
- c) prawo do świadczeń zachowywane jest przez okres najwyżej trzech miesięcy, licząc od chwili, gdy zainteresowany przestał pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia państwa, które opuścił, przy czym łączny okres, przez który przyznawane są świadczenia, nie może przekraczać okresu udzielania świadczeń, do których był uprawniony na podstawie ustawodawstwa tego państwa. W przypadku pracownika sezonowego, okres ten ograniczony jest do czasu, jaki pozostaje do końca sezonu, na jaki został zatrudniony.

2. Jeżeli zainteresowany powraca do państwa właściwego przed upływem okresu, przez który jest uprawniony do świadczeń na podstawie przepisów ust. 1 lit. c), jest nadal uprawniony do świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego państwa; traci natomiast prawo do świadczeń na podstawie ustawodawstwa państwa właściwego, o ile nie powróci tam przed upływem tego okresu. W wyjątkowych przypadkach okres ten może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje.

3. Z przepisów ust. 1 zainteresowany może skorzystać tylko jeden raz między dwoma okresami zatrudnienia.

4. W przypadku, gdy państwem właściwym jest Belgia bezrobotny, który do tego państwa powróci po wygaśnięciu trzymiesięcznego okresu, przewidzianego w ust. 1 lit. c), odzyskuje prawo do świadczeń należnych w tym państwie wyłącznie po co najmniej trzymiesięcznym zatrudnieniu w nim.

Artykuł 70

Udzielanie świadczeń i zwroty

1. W przypadkach określonych w przepisach art. 69 ust. 1, świadczenia udzielane są przez instytucję każdego z państw, do którego bezrobotny udaje się w celu poszukiwania pracy.

Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu podlegał pracownik w okresie ostatniego wykonywania pracy, zobowiązana jest do zwrotu kosztów tych świadczeń.

2. Zwroty określone w ust. 1, są ustalane i dokonywane zgodnie z warunkami przewidzianymi w rozporządzeniu określonym w przepisach art. 97, na podstawie udokumentowanych rzeczywistych wydatków albo w kwocie zryczałtowanej.

3. Dwa lub kilka Państw Członkowskich lub właściwe władze tych państw mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub wypłat, lub też mogą zrezygnować z dokonywania jakichkolwiek zwrotów między instytucjami podlegającymi ich kompetencji.

Sekcja 3

Bezrobotni, którzy w trakcie ostatniego zatrudnienia zamieszkiwali w Państwie Członkowskim innym niż państwo właściwe

Artykuł 71

1. Bezrobotny, który w okresie swojego ostatniego zatrudnienia zamieszkiwał na terytorium Państwa Członkowskiego, innego niż

państwo właściwe, korzysta ze świadczeń zgodnie z następującymi przepisami:

a) i) pracownik przygraniczny bezrobotny częściowo lub w pewnych odstępach czasu w zatrudniającym go przedsiębiorstwie, korzysta ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego, tak jak gdyby zamieszkiwał na terytorium tego państwa; świadczenia te udzielane są przez instytucję właściwą;

ii) pracownik przygraniczny całkowicie bezrobotny korzysta ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje, tak jak gdyby podlegał temu ustawodawstwu w okresie swojego ostatniego zatrudnienia; świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania i na jej koszt;

b) i) pracownik, niebędący pracownikiem przygranicznym, bezrobotny częściowo lub w pewnych odstępach czasu, który pozostaje w dyspozycji swojego pracodawcy lub służb zatrudnienia na terytorium państwa właściwego, korzysta ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, tak jak gdyby zamieszkiwał na jego terytorium; świadczenia te udzielane są przez instytucję właściwą;

ii) pracownik, niebędący pracownikiem przygranicznym, całkowicie bezrobotny i który oddaje się do dyspozycji służb zatrudnienia na terytorium Państwa Członkowskiego, gdzie zamieszkuje lub, który powraca na to terytorium, korzysta ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, tak jak gdyby był tam ostatnio zatrudniony; świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania i na jej koszt. Jednakże, jeżeli jednak pracownik uzyskał prawo do korzystania ze świadczeń udzielanych na rachunek instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu ostatnio podlegał, korzysta ze świadczeń zgodnie z przepisami art. 69. Korzystanie ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa państwa miejsca zamieszkania zostaje zawieszona na okres, przez który bezrobotny może ubiegać się, zgodnie z przepisami art. 69, o świadczenia na podstawie ustawodawstwa, któremu ostatnio podlegał.

2. Tak długo, jak bezrobotny ma prawo do świadczeń na podstawie przepisów ust. 1 lit. a) i) lub lit. b) i), nie może ubiegać się o świadczenia na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, na terytorium którego zamieszkuje.

ROZDZIAŁ 7

ŚWIADCZENIA RODZINNE I ZASIŁKI RODZINNE DLA PRACOWNIKÓW I BEZROBOTNYCH

Sekcja 1

Przepisy ogólne

Artykuł 72

Sumowanie okresów zatrudnienia

Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie prawa do świadczeń od spełnienia okresów zatrudnienia, uwzględnia w tym celu, w koniecznym zakresie, okresy zatrudnienia ukończone na terytorium innych Państw Członkowskich, tak jak gdyby chodziło o okresy ukończone na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa.

Sekcja 2

Pracownicy i bezrobotni, których rodziny zamieszkują w innym Państwie Członkowskim niż państwo właściwe

Artykuł 73

Pracownicy

1. Pracownik podlegający ustawodawstwu innego niż Francja Państwa Członkowskiego jest uprawniony odnośnie do członków swojej rodziny zamieszkujących na terytorium innego Państwa Członkowskiego, do świadczeń rodzinnych przewidzianych przez ustawodawstwo tego pierwszego państwa, tak jak gdyby zamieszkiwali oni na terytorium tego państwa.

2. Pracownik podlegający ustawodawstwu francuskiemu jest uprawniony, odnośnie do członków swojej rodziny, którzy zamieszkują terytorium innego niż Francja Państwa Członkowskiego, do zasiłków rodzinnych, przewidzianych przez ustawodawstwo państwa, na którego terytorium przebywają wspomniani członkowie rodziny; pracownik musi spełnić warunki dotyczące zatrudnienia, od którego francuskie ustawodawstwo uzależnia przyznanie świadczeń.

3. Jednakże pracownik, który podlega ustawodawstwu francuskiemu na mocy przepisów art. 14 ust. 1 lit. a) jest uprawniony, odnośnie do członków swojej rodziny, którzy towarzyszą mu w miejscu, gdzie jest skierowany, do świadczeń rodzinnych, przewidzianych przez ustawodawstwo francuskie i określonych w załączniku V.

Artykuł 74

Bezrobotni

1. Bezrobotny, korzystający zasiłków dla bezrobotnych na podstawie ustawodawstw innych niż francuskie Państw Członkowskich, jest uprawniony odnośnie członków swojej rodziny zamieszkujących na terytorium innego Państwa Członkowskiego, do świadczeń rodzinnych przewidzianych przez ustawodawstwo pierwszego państwa, tak jak gdyby zamieszkiwali oni na terytorium tego państwa.

2. Bezrobotny, który korzysta z zasiłków dla bezrobotnych, na podstawie ustawodawstwa francuskiego ma prawo, odnośnie członków swojej rodziny, którzy zamieszkują terytorium innego niż Francja Państwa Członkowskiego, do zasiłków rodzinnych przewidzianych przez ustawodawstwo państwa, na terenie którego zamieszkują wspomniani członkowie jego rodziny.

Artykuł 75

Udzielanie świadczeń i zwroty

1. a) Świadczenia rodzinne udzielane są, w przypadkach, określonych w art. 73 ust. 1 i 3, przez instytucję właściwą państwa, którego ustawodawstwu podlega pracownik, a w przypadkach, o których mowa w przepisach art. 74 ust. 1, przez instytucję właściwą Państwa na podstawie ustawodawstwa, na podstawie którego bezrobotny pracownik korzysta z zasiłków dla bezrobotnych. Udzielane są one zgodnie z przepisami stosowanymi przez tę instytucję, niezależnie od tego, czy osoba fizyczna lub prawna, której mają być wypłacane świadczenia, przebywa zamieszkuje lub mieści się na terytorium państwa właściwego lub innego Państwa Członkowskiego;
- b) jednakże, jeżeli świadczenia rodzinne nie są przeznaczone na utrzymanie członków rodziny przez osobę, której powinny być udzielane, instytucja właściwa zwalnia się ze swoich zobowiązań poprzez udzielenie wspomnianych świadczeń osobie fizycznej lub prawnej, która faktycznie utrzymuje członków rodziny, na wniosek i za pośrednictwem instytucji miejsca ich zamieszkania lub instytucji określonej, lub organu wskazanego w tym celu przez właściwą władzę kraju ich zamieszkania;
- c) dwa lub więcej Państw Członkowskich może uzgodnić między sobą, zgodnie z przepisami art. 8, że instytucja właściwa udzielać będzie świadczeń rodzinnych należnych na

podstawie ustawodawstw tych państw lub jednego z tych państw osobie fizycznej lub prawnej, która rzeczywiście utrzymuje członków rodziny, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organu instytucji miejsca ich zamieszkania.

2. a) W przypadkach, określonych w art. 73 ust. 2 i art. 74 ust. 2, zasiłki rodzinne udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania członków rodziny zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję;
- b) jednakże jeśli zgodnie ze stosowanym ustawodawstwem, zasiłki muszą być udzielone pracownikowi, instytucja określona w poprzednim akapicie, przekazuje te świadczenia osobie fizycznej lub prawnej, która obecnie utrzymuje członków rodziny w miejscu ich zamieszkania lub, w poszczególnych przypadkach, bezpośrednio członkom rodziny;
- c) instytucja właściwa zwraca pełną kwotę świadczeń udzielanych na podstawie przepisów poprzednich ustępów. Zwroty są ustalone i dokonane zgodnie z procedurą przewidzianą w rozporządzeniu wykonawczym, określonym w art. 97.

Artykuł 76

Zasady pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń rodzinnych lub zasiłków rodzinnych na podstawie przepisów art. 73 i 74 ze względu na wykonywanie działalności zawodowej w państwie zamieszkania członków rodziny

Prawo do świadczeń lub zasiłków rodzinnych należnych na podstawie przepisów art. 73 i 74 zostaje zawieszane jeżeli, ze względu na wykonanie działalności zawodowej, świadczenia rodzinne lub zasiłki rodzinne są należne również na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego na terytorium, na którym zamieszkują członkowie rodziny.

ROZDZIAŁ 8

ŚWIADCZENIA DLA DZIECI POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU EMERYTÓW LUB RENCISTÓW ORAZ DLA SIEROT

Artykuł 77

Dzieci pozostające na utrzymaniu emerytów lub rencistów

1. Określenie „świadczenia”, w rozumieniu niniejszego artykułu, oznacza zasiłki rodzinne przewidziane dla osób pobierających świadczenia z tytułu starości, inwalidztwa, z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej oraz podwyżki lub dodatki do emerytury lub rent na dzieci emeryta lub rencisty, z wyjątkiem dodatków przyznawanych z tytułu ubezpieczenia w razie wypadków przy pracy lub chorób zawodowych.
2. Świadczenia przyznawane są zgodnie z niżej podanymi zasadami, niezależnie od tego, na terytorium którego Państwa

Członkowskiego zamieszkuje emeryt lub rencista lub zamieszkuje jego dzieci:

- a) emerytowi lub renciście, któremu świadczenie przysługuje na podstawie ustawodawstwa tylko jednego Państwa Członkowskiego, zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego do celów przyznania emerytury lub renty;
- b) emerytowi lub renciście, któremu świadczenie przysługuje na podstawie ustawodawstwa kilku Państw Członkowskich:
  - i) zgodnie z ustawodawstwem państwa, na terytorium którego zamieszkuje emeryt lub rencista, jeżeli prawo do jednego ze świadczeń, określonych w ust. 1, przysługuje na podstawie ustawodawstwa tego państwa, uwzględniając w odpowiednim przypadku, przepisy art. 79 ust. 1 lit. a); albo
  - ii) w innych przypadkach, zgodnie z ustawodawstwem tego z Państw Członkowskich, w którym zainteresowany ukończył najdłuższy okres ubezpieczenia, jeżeli prawo do jednego ze świadczeń, określonych w ust. 1, przysługuje na podstawie tych ustawodawstw, uwzględniając, w odpowiednim przypadku, przepisy art. 79 ust. 1 lit. a); jeżeli żadne prawo nie przysługuje na podstawie tych ustawodawstw, warunki przyznania prawa są rozpatrywane w świetle ustawodawstw innych zainteresowanych Państw Członkowskich, w porządku malejącej długości okresów ubezpieczenia ukończonych zgodnie z ustawodawstwem tych Państw Członkowskich.

Artykuł 78

Sieroty

1. Określenie „świadczenia”, w rozumieniu niniejszego artykułu, oznacza zasiłki rodzinne, i w odpowiednim przypadku, zasiłki dodatkowe lub specjalne, przewidziane dla sierot oraz renty sieroce, z wyjątkiem rent sierocych przyznawanych z tytułu ubezpieczenia od wypadków przy pracy lub chorób zawodowych.

2. Świadczenia dla sierot przyznawane są zgodnie z niżej podanymi zasadami, niezależnie od tego, na terytorium którego Państwa Członkowskiego zamieszkuje sierota lub osoba fizyczna lub prawna, która faktycznie ją utrzymuje:

- a) dla sieroty po zmarłym pracowniku, który podlegał ustawodawstwu jednego Państwa Członkowskiego, zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa;
- b) dla sieroty po zmarłym pracowniku, który podlegał ustawodawstwu kilku Państw Członkowskich:

- i) zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, na terytorium którego zamieszkuje sierota, jeżeli prawo do jednego ze świadczeń, określonych w ust. 1, przysługuje na podstawie ustawodawstwa tego państwa, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 79 ust. 1 lit. a); albo
- ii) w innych przypadkach, zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa Członkowskiego, w którym zainteresowany spełnił najdłuższy okres ubezpieczenia, pod warunkiem iż, prawo do jednego ze świadczeń, określonych w ust. 1, przysługuje na podstawie ustawodawstwa tego państwa, biorąc odpowiednio pod uwagę przepisy art. 79 ust. 1 lit. a); jeżeli żadne prawo nie przysługuje na podstawie tych ustawodawstw, warunki przyznania prawa są rozpatrywane w świetle ustawodawstw innych zainteresowanych Państw Członkowskich, w porządku malejącej długości okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie ustawodawstwa tych państw.

Jednakże ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, stosowane w odniesieniu do udzielania świadczeń, określonych w przepisach art. 77, na rzecz dzieci emeryta lub rencisty, mają nadal zastosowanie po śmierci wymienionego emeryta lub rencisty, w odniesieniu do udzielania świadczeń dla pozostałych po nim sierot.

Artykuł 79

Przepisy wspólne dla świadczeń na dzieci pozostających na utrzymaniu emeryta lub rencisty oraz świadczeń na rzecz sierot

1. Świadczenia w rozumieniu art. 77 i 78, udzielane są zgodnie z ustawodawstwem, wyznaczonym na mocy przepisów wyżej wymienionych artykułów, przez instytucję zobowiązaną do ich stosowania i na jej koszt, tak jak gdyby emeryt lub rencista, lub zmarły pracownik podlegali wyłącznie ustawodawstwu państwa właściwego.

Jednakże:

- a) jeżeli to ustawodawstwo przewiduje, że nabycie, zachowanie lub przywrócenie prawa do świadczeń zależy od długości okresów ubezpieczenia lub zatrudnienia, długość ta ten jest określana z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 45 lub 72, zależnie od przypadku;
- b) jeżeli to ustawodawstwo przewiduje, że kwota świadczeń jest ustalana w zależności od wysokości emerytury lub zależy od długości okresów ubezpieczenia, wysokość tych świadczeń jest ustalana w zależności od wysokości teoretycznej, ustalonej zgodnie z przepisami art. 46 ust. 2.

2. W przypadku, gdy zastosowanie zasady ustalonej w art. 77 ust. 2 lit. b) ii) i 78 ust. 2 lit. b) ii), spowodowałyby, iż kilka Państw Członkowskich okaże się właściwymi, przy jednakowej długości okresów ubezpieczenia, świadczenia w rozumieniu art. 77 lub 78, zależnie od przypadku, przyznawane są zgodnie z ustawodawstwem tego spośród Państw Członkowskich, któremu pracownik podlegał ostatnio.

3. Prawo do świadczeń należnych wyłącznie na podstawie ustawodawstwa, przepisów ust. 2 oraz art. 77 i 78, zostaje zawieszona, jeżeli dzieci otrzymują prawo do świadczeń lub zasiłków rodzinnych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, z tytułu wykonywania działalności zawodowej lub handlowej. W takim przypadku zainteresowani są uważani za członków rodziny pracownika.

TYTUŁ IV

KOMISJA ADMINISTRACYJNA DS. ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO PRACOWNIKÓW MIGRUJĄCYCH

Artykuł 80

Skład i metody działania

1. W skład Komisji Administracyjnej ds. Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących, zwanej dalej „Komisją Administracyjną”, utworzonej przy Komisji Wspólnot Europejskich, wchodzi przedstawiciele rządowi każdego z Państw Członkowskich, którym towarzyszą, jeśli to konieczne, doradcy techniczni. W posiedzeniach Komisji Administracyjnej bierze udział w charakterze doradczym przedstawiciel Komisji Wspólnot Europejskich.

2. Komisja Administracyjna korzysta z pomocy technicznej Międzynarodowego Biura Pracy, w ramach porozumień zawartych w tym celu między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Międzynarodową Organizacją Pracy.

3. Statut Komisji Administracyjnej uchwalają za wspólnym porozumieniem jej członkowie.

Decyzje dotyczące spraw wykładni, o których mowa w art. 81 lit. a), mogą być podejmowane wyłącznie jednomyślnie. Decyzje stanowią przedmiot koniecznego ogłoszenia.

4. Obsługę sekretariatu Komisji Administracyjnej zapewnia Komisja Wspólnot Europejskich.

Artykuł 81

Zadania Komisji Administracyjnej

Zadania Komisji są następujące:

- a) rozpatrywanie wszelkich spraw administracyjnych lub dotyczących wykładni, wynikających z przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeń późniejszych, jak i każdej umowy lub uzgodnień, zawartych w ramach tych rozporządzeń, bez uszczerbku dla uprawnień władz, instytucji i osób zainteresowanych do korzystania z procedur i sądownictwa przewidzianych przez ustawodawstwo Państw Członkowskich, przez niniejsze rozporządzenie i przez Traktat;
- b) dokonywanie na wniosek właściwych władz, instytucji i sądów Państw Członkowskich, wszelkich tłumaczeń dokumentów dotyczących stosowania niniejszego rozporządzenia, w szczególności tłumaczeń wniosków wnoszonych przez osoby, które mogą być uprawnione do świadczeń na podstawie niniejszego rozporządzenia;
- c) wspieranie i rozwijanie współpracy między Państwami Członkowskimi w zakresie zabezpieczenia społecznego, w szczególności w celu prowadzenia działań na rzecz ochrony zdrowia lub ochrony socjalnej, stanowiącej przedmiot wspólnego zainteresowania;
- d) wspieranie i rozwój współpracy między Państwami Członkowskimi w celu przyspieszania, uwzględniając rozwój technik zarządzania administracyjnego, przyznawania świadczeń, w szczególności należnych na podstawie niniejszego rozporządzenia z tytułu inwalidztwa, starości i śmierci (emerytury i renty);
- e) zbieranie czynników, które należy uwzględnić w celu sporządzania rachunków dotyczących kosztów przypadających na instytucje Państw Członkowskich na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia oraz przyjmowanie dorocznych rozliczeń między tymi instytucjami;
- f) wykonywanie wszelkich innych czynności zgodnie ze swoimi kompetencjami na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń późniejszych oraz umów lub uzgodnień zawartych w ich ramach;
- g) przedstawianie Komisji Wspólnot Europejskich wniosków w celu opracowywania późniejszych rozporządzeń oraz zmiany niniejszego i późniejszych rozporządzeń.

TYTUŁ V

KOMITET DORADCZY DS. ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO PRACOWNIKÓW MIGRUJĄCYCH

Artykuł 82

Utworzenie, skład i metody działania

1. Ustanawia się Komitet Doradczy ds. Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących, zwany dalej „Komitetem Doradczym”, składający się z 36 członków, wśród których każde Państwo Członkowskie jest reprezentowane przez:

- a) dwóch przedstawicieli rządu, z których co najmniej jeden musi być członkiem Komisji Administracyjnej;
- b) dwóch przedstawicieli związków zawodowych;
- c) dwóch przedstawicieli organizacji pracodawców.

W odniesieniu do każdej z wymienionych grup mianuje się po jednym zastępcy członka w stosunku do każdego Państwa Członkowskiego.

2. Członkowie Komitetu Doradczego oraz ich zastępcy mianowani są przez Radę, która dąży do tego by, w odniesieniu do przedstawicieli organizacji związków zawodowych pracowników i pracodawców, w składzie Komitetu znalazła się odpowiednia reprezentacja różnych sektorów.

Rada ogłasza wykaz członków oraz ich zastępców w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

3. Mandat członków oraz ich zastępców trwa dwa lata. Mandat ich może być odnowiony. Z chwilą wygaśnięcia mandatu członkowie oraz ich zastępcy pełnią nadal swoje funkcje do chwili, kiedy zostaną zastąpieni przez nowomianowanych członków lub do chwili odnowienia ich mandatu.

4. Komitetowi Doradczemu przewodniczy przedstawiciel Komisji. Przewodniczący nie bierze udziału w głosowaniu.

5. Komitet Doradczy zbiera się co najmniej raz do roku. Posiedzenie Komitetu zwołuje jego przewodniczący z własnej inicjatywy bądź na wniosek pisemny skierowany do niego przez co najmniej jedną trzecią członków. Wniosek musi zawierać konkretne propozycje dotyczące porządku dziennego.

6. Na podstawie propozycji przewodniczącego, Komitet Doradczy może w drodze wyjątku podjąć decyzję w sprawie wysłuchania wszelkich osób lub wszelkich przedstawicieli organizacji, posiadających rozległe doświadczenie w zakresie zabezpieczenia społecznego. Ponadto Komitet korzysta na tych samych warunkach, co Komisja Administracyjna, z pomocy technicznej Międzynarodowego Biura Pracy, w ramach porozumień zawartych między Wspólnotą Europejską a Międzynarodową Organizacją Pracy.

7. Opinie i wnioski Komitetu Doradczego wymagają uzasadnienia. Opinie i propozycje są uchwalane absolutną większością ważnie oddanych głosów.

Komitet uchwała, większością głosów członków swój regulamin wewnętrzny, który jest zatwierdzany przez Radę, po zapoznaniu się z opinią Komisji.

8. Obsługę Sekretariatu Komitetu Doradczego zapewnia Komisja Wspólnot Europejskich.

Artykuł 83

Zadania Komitetu Doradczego

Na wniosek Komisji, Komisji Administracyjnej lub z własnej inicjatywy, Komitet Doradczy jest uprawniony:

- a) do badania spraw ogólnych lub zasadniczych oraz problemów związanych ze stosowaniem rozporządzenia wynikających ze stosowania postanowień art. 51 Traktatu;
- b) do zgłaszania Komisji Administracyjnej opinii w tym zakresie i wniosków zmierzających do ewentualnych zmian rozporządzeń.

TYTUŁ VI

PRZEPISY RÓŻNE

Artykuł 84

Współpraca właściwych władz

1. Właściwe władze Państw Członkowskich przekazują sobie wszelkie informacje dotyczące:

- a) środków podjętych w celu realizacji niniejszego rozporządzenia;
- b) zmian w ich ustawodawstwie, które mogą mieć wpływ na stosowanie niniejszego rozporządzenia.

2. Do celów wykonania niniejszego rozporządzenia, władze i instytucje Państw Członkowskich współpracują, tak jak gdyby chodziło o stosowanie ich ustawodawstwa. Administracyjna pomoc tych władz i instytucji powinna być w zasadzie wolna od opłat. Jednakże właściwe władze Państw Członkowskich mogą postanowić o zwrocie niektórych kosztów.

3. Do celów wykonania niniejszego rozporządzenia, władze i instytucje Państw Członkowskich mogą porozumiewać się między sobą bezpośrednio, jak i z osobami zainteresowanymi lub z ich pełnomocnikami.

4. Władze, instytucje i sądy Państwa Członkowskiego nie mogą odrzucić wniosków lub innych dokumentów skierowanych do nich z powodu tego, że są sporządzone w urzędowym języku innego Państwa Członkowskiego. W odpowiednim przypadku stosuje się przepisy art. 81 lit. b).

Artykuł 85

Zwolnienia od opłat lub ich obniżenie — zwolnienia z obowiązku uwierzytelniania

1. Przywilej zwolnienia lub obniżenia opłat, opłat znaczków, opłat skarbowych lub opłat rejestracyjnych, przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego w odniesieniu do pism i dokumentów, które należy przedstawić zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, rozciąga się na odpowiednie dokumenty lub pisma, które należy przedstawić zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego lub zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. Wszelkie oświadczenia, dokumenty i pisma, jakie należy przedstawić do celów rozporządzenia, zwolnione są z obowiązku uwierzytelniania przez władze dyplomatyczne i konsularne.

Artykuł 86

Wnioski, oświadczenia i odwołania przedkładane władzom, instytucjom lub sądom Państw Członkowskich innych niż państwo właściwe

Wnioski, oświadczenia i odwołania, które zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego powinny zostać wniesione w określonym terminie do władz, instytucji lub sądu zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, są dopuszczalne, jeżeli zostaną wniesione w tym samym terminie do odpowiednich władz, instytucji lub sądu innego Państwa Członkowskiego. W takim przypadku władza, instytucja lub sąd, do których zostały wniesione przekazuje bezzwłocznie te wnioski, oświadczenia lub odwołania właściwym władzom, instytucji lub sądowi tego pierwszego Państwa, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem właściwych władz zainteresowanych Państw Członkowskich. Data wniesienia wniosków, oświadczeń lub odwołań do władz, instytucji lub sądu innego Państwa przyjmowana jest za datę wniesienia do właściwych władz, instytucji lub sądu w celu ich rozpoznania.

Artykuł 87

Badania lekarskie

1. Badania lekarskie przewidziane przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego mogą być przeprowadzane na wniosek instytucji właściwej na terytorium innego Państwa Członkowskiego, przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania osoby korzystającej ze świadczeń, na warunkach ustanowionych przez rozporządzenie wykonawcze, określone w art. 97 lub zamiast tego, w sposób uzgodniony przez właściwe władze zainteresowanych Państw Członkowskich.

2. Badania lekarskie przeprowadzone na warunkach określonych w ust. 1, uważa się za przeprowadzone na terytorium Państwa właściwego.

Artykuł 88

Przekazywanie z jednego Państwa Członkowskiego do drugiego kwot należnych na mocy niniejszego rozporządzenia

Z zastrzeżeniem postanowień art. 106 Traktatu, przekazywanie kwot na mocy niniejszego rozporządzenia dokonywane jest zgodnie z umowami obowiązującymi w tym zakresie między

Państwami Członkowskimi w chwili dokonywania przekazu. W przypadku, gdy nie obowiązują takie umowy między dwoma Państwami Członkowskimi, właściwe władze tych Państw lub władze, którym podlegają wypłaty międzynarodowe ustalają za obopólną zgodą niezbędne środki, jakie podejmą w celu dokonywania tych przekazów.

Artykuł 89

Szczególne warunki wykonywania niektórych ustawodawstw

Szczególne warunki wykonywania ustawodawstw niektórych Państw Członkowskich wymienione są w załączniku V.

Artykuł 90

Zasiłki mieszkaniowe i świadczenia rodzinne wprowadzone po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia

Zasiłki mieszkaniowe i, w przypadku Luksemburga, świadczenia rodzinne, które zostały wprowadzone po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia z powodów demograficznych, nie powinny przysługiwać osobom zamieszkującym na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż państwo właściwe.

Artykuł 91

Składki obciążające pracodawców lub przedsiębiorstwa niemających siedziby w państwie właściwym

Pracodawca nie jest zobowiązany do opłacania podwyższonych składek z tego tylko tytułu, że jego zarejestrowana siedziba lub miejsce prowadzenia działalności znajduje się na terytorium państwa innego niż państwo właściwe.

Artykuł 92

Ściąganie składek

1. Składki należne instytucji Państwa Członkowskiego mogą być ściągane na terytorium innego Państwa Członkowskiego,

zgodnie z procedurą administracyjną oraz z zachowaniem gwarancji i przywilejów dotyczących ściągania składek należnych odpowiedniej instytucji tego ostatniego państwa.

2. Procedura wykonania ust. 1 podlega, w niezbędnym zakresie, rozporządzeniu wykonawczemu, określone w art. 97, lub w drodze porozumień między Państwami Członkowskimi. Ta procedura wykonania może obejmować również procedurę przymusowego ściągania składek.

Artykuł 93

Prawa instytucji zobowiązanych do wypłaty w stosunku do stron trzecich ponoszących odpowiedzialność

1. Jeżeli osoba korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, z tytułu wynagrodzenia szkody powstałej na skutek zdarzeń zaistniałych na terytorium innego Państwa Członkowskiego, ewentualne prawa instytucji zobowiązanej do wypłaty w stosunku do osoby trzeciej, zobowiązanej do wynagrodzenia szkody, uregulowane są następująco:

- a) o ile instytucja zobowiązana do wypłaty uzyskała, na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, prawa, jakie przysługują świadczeniobiorcy w stosunku do osób trzecich, podstawię uznaje każde Państwo Członkowskie;
- b) o ile instytucja zobowiązana do wypłaty ma bezpośrednie roszczenie wobec osoby trzeciej, roszczenie to jest uznawane przez każde Państwo Członkowskie.

2. Jeżeli osoba korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego z tytułu wynagrodzenia szkody powstałej na skutek zdarzeń zaistniałych na terytorium innego Państwa Członkowskiego, ustawodawstwo określające przypadki, w których wyłączona jest odpowiedzialność cywilna pracodawców lub ich pracowników, stosuje się wobec wymienionej osoby lub instytucji właściwej.

Przepisy ust. 1 stosuje się również do wszelkich praw instytucji zobowiązanej do wypłaty w stosunku do pracodawcy lub jego pracowników w przypadku, gdy odpowiedzialność ich nie jest wyłączona.

TYTUŁ VII

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 94

Przepisy różne

1. Niniejsze rozporządzenie nie daje podstawy dla nabycia jakichkolwiek praw za okres poprzedzający datę jego wejścia w życie.

2. Każdy okres ubezpieczenia, jak również w odpowiednim przypadku, każdy okres zatrudnienia lub zamieszkania, ukończony zgodnie z ustawodawstwem Państw Członkowskich przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia jest uwzględniany dla celów ustalenia praw do świadczeń, na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.

3. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1, prawo nabywa się na podstawie niniejszego rozporządzenia nawet jeżeli odnosi się ono do zdarzenia, które nastąpiło przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia.

4. Każde świadczenie, które nie zostało ustalone lub, którego udzielanie zostało zawieszona ze względu na obywatelstwo lub miejsce zamieszkania zainteresowanego zostaje na jego wniosek ustalone lub przywrócone od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile uprzednio ustalone świadczenia nie zostały wypłacone w formie zryczałtowanej.

5. Prawa osób, które przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia uzyskały emeryturę lub rentę, mogą zostać zmienione na ich wniosek, na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia. Przepis ten ma również zastosowanie do innych świadczeń, określonych w art. 78.

6. Jeżeli wniosek, określony w ust. 4 lub w ust. 5, zostaje przedłożony w terminie dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, prawa nabyte na podstawie niniejszego rozporządzenia nabywa się począwszy od tej daty, przy czym ustawodawstwo każdego Państwa Członkowskiego dotyczące utraty praw lub przedawnienia roszczeń nie mogą być podnoszone wobec zainteresowanych.

7. Jeżeli wniosek, określony w ust. 4 lub w ust. 5, zostaje wniesiony po upływie terminu dwóch lat, licząc od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, prawa nieutracone lub prawa nieprzedawnione, są nabywane począwszy od daty przedłożenia wniosku, z wyjątkiem sytuacji, gdy stosuje się korzystniejsze przepisy ustawodawstwa któregoś Państwa Członkowskiego.

8. W przypadku sklerogennej pylicy płuc, art. 57 ust. 3 lit. c) stosuje się do świadczeń pieniężnych z tytułu choroby zawodowej, których koszt, w przypadku braku umowy między zainteresowanymi instytucjami, nie mógł zostać podzielony między te instytucje przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

9. Wykonanie art. 73 ust. 2 nie może skutkować osłabieniem żadnego z praw istniejących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Jeżeli dotyczy to osób, które z tą datą otrzymały bardziej korzystne świadczenia na mocy dwustronnych porozumień zawartych z Francją, te porozumienia stosuje się do takich osób tak długo jak długo podlegają ustawodawstwu francuskiemu. Nie uwzględnia się przerw trwających mniej niż miesiąc lub okresów, w których przysługiwał zasiłek dla bezrobotnych lub świadczenie z tytułu choroby. Procedurę wykonania tych przepisów ustanawia się poprzez rozporządzenie wykonawcze określone w art. 97.

Artykuł 95

Załączniki do niniejszego rozporządzenia

Na wniosek jednego lub kilku zainteresowanych Państw Członkowskich i po zasięgnięciu opinii Komisji Administracyjnej, załączniki do niniejszego rozporządzenia mogą być zmienione przez rozporządzenie uchwalone przez Radę na wniosek Komisji.

Artykuł 96

Notyfikacje dotyczące niektórych przepisów

1. Notyfikacje, określone w art. 1 lit. j), art. 5 i art. 8 ust. 2 są kierowane do przewodniczącego Rady Wspólnot Europejskich. Wskazują one datę wejścia w życie odpowiednich ustaw i systemów, lub jeżeli chodzi o notyfikacje określone w art. 1 lit. j), datę, od której niniejsze rozporządzenie stosuje się do systemów określonych w oświadczeniach Państw Członkowskich.

2. Notyfikacje otrzymane zgodnie z przepisami ust. 1 zostają opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 97

Rozporządzenie wykonawcze

Późniejsze rozporządzenie ustanowi procedurę wykonania rozporządzenia.

Artykuł 98

Ponowne badanie problemu wypłaty świadczeń rodzinnych

Przed dniem 1 stycznia 1973 r. Rada na wniosek Komisji bada ponownie całość problemu wypłaty świadczeń rodzinnych członkom rodziny niezamieszkującym na terytorium właściwego państwa, w celu uzyskania rozwiązania jednolitego dla wszystkich Państw Członkowskich.

Artykuł 99

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie pierwszego dnia siódmego miesiąca po opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* rozporządzenia wykonawczego, określonego w art. 97.

Te dwa rozporządzenia te uchylają następujące rozporządzenia:

- rozporządzenie Rady nr 3 dotyczące zabezpieczenia społecznego pracowników migrujących,
- rozporządzenie Rady nr 4 ustanawiające procedurę wykonania i przepisy uzupełniające w odniesieniu do rozporządzenia nr 3 ⁽¹⁾, oraz

- rozporządzenie Rady nr 36/63/EWG z dnia 2 kwietnia 1963 r. dotyczące zabezpieczenia społecznego pracowników przygranicznych ⁽²⁾.

Jednakże przepisy art. 82-83 w sprawie utworzenia Komitetu Doradczego stosuje się od dnia ogłoszenia rozporządzenia wykonawczego, określonego w art. 97.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Luksemburgu, dnia 14 czerwca 1971 r.

W imieniu Rady

M. COINTAT

Przewodniczący

⁽¹⁾ Dz.U. 30 z 16.12.1958, str. 597/58.

⁽²⁾ Dz.U. 62 z 20.4.1963, str. 1314/63.

ZAŁĄCZNIK I

(art. 1 lit. u) rozporządzenia)

Specjalne zasiłki porodowe wyłączone z zakresu rozporządzenia na mocy art. 1 lit. u)

A. BELGIA

Zasiłek porodowy

B. NIEMCY

Żadne

C. FRANCJA

a) Zasiłki dla kobiet w ciąży

b) Świadczenia macierzyńskie wynikające z Kodeksu ubezpieczeń społecznych (code de la sécurité sociale)

D. WŁOCHY

Żadne

E. LUKSEMBURG

Zasiłki porodowe

F. NIDERLANDY

Żadne

ZAŁĄCZNIK II

(art. 7 ust. 2 lit. c) i art. 3 ust. 3 rozporządzenia)

Postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, które pozostają w mocy nie naruszając przepisów art. 6 rozporządzenia — postanowienia konwencji, których nie stosuje się do wszystkich osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie

UWAGI OGÓLNE

1. Jeśli przepisy wskazane w niniejszym załączniku przewidują odwołanie się do postanowień innych konwencji, odwołania te zastępuje się odwołaniami do odpowiednich przepisów rozporządzenia, o ile rozpatrywane postanowienia konwencji same nie są wskazane w niniejszym załączniku.
2. Klauzula wypowiedzenia przewidziana w konwencjach o zabezpieczeniu społecznym, których niektóre postanowienia są wskazane w niniejszym załączniku stosuje się nieprzerwanie w odniesieniu do wspomnianych postanowień.

A

Postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, które pozostają w mocy nie naruszając przepisów art. 6 rozporządzenia

(art. 7 ust. 2 lit. c) rozporządzenia)

1. BELGIA — NIEMCY
  - a) Artykuł 3 i 4 Protokołu końcowego z dnia 7 grudnia 1957 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia, w wersji zamieszczonej w Protokole dodatkowym z dnia 10 listopada 1960 r.;
  - b) umowa dodatkowa nr 3 z dnia 7 grudnia 1957 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia, w wersji zamieszczonej w Protokole dodatkowym z dnia 10 listopada 1960 r. (wypłata rent i emerytur należnych za okres poprzedzający wejście w Konwencji ogólnej).
2. BELGIA — FRANCJA
  - a) Artykuł 13, 16 i 23 Umowy dodatkowej z dnia 17 stycznia 1948 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia (pracownicy kopalń i przedsiębiorstw równorzędnych);
  - b) wymiana listów z dnia 27 lutego 1953 r. (stosowanie art. 4 ust. 2 Konwencji ogólnej z dnia 17 stycznia 1948 r.);
  - c) wymiana listów z dnia 29 lipca 1953 r. w sprawie zasiłku dla starszych pracowników najemnych.
3. BELGIA — WŁOCHY
Artykuł 29 konwencji z dnia 30 kwietnia 1948 r.
4. BELGIA — LUKSEMBURG
Artykuły 3-7 Konwencji z dnia 16 listopada 1959 r. w wersji zamieszczonej w Konwencji z dnia 12 lutego 1964 r. (pracownicy przygraniczni).
5. BELGIA — NIDERLANDY
Brak.
6. NIEMCY — FRANCJA
  - a) Artykuł 11 ust. 1, art. 16 akapit drugi i art. 19 Konwencji ogólnej z dnia 10 lipca 1950 r.;
  - b) artykuł 9 Umowy dodatkowej nr 1 z dnia 10 lipca 1950 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia (pracownicy kopalń i przedsiębiorstw podobnych);
  - c) umowa dodatkowa nr 4 z dnia 10 lipca 1950 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia, w wersji zamieszczonej w załączniku nr 2 z dnia 18 czerwca 1955 r.;
  - d) tytuły I i III załącznika nr 2 z dnia 18 czerwca 1955 r.;
  - e) punkty 6-8 Protokołu ogólnego z dnia 10 lipca 1950 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia;
  - f) tytuły II, III i IV umowy z dnia 20 grudnia 1963 r. (zabezpieczenie społeczne w landzie Saary).
7. NIEMCY — WŁOCHY
  - a) Artykuł 3 ust. 2, art. 23 ust. 2, art. 26 i art. 36 ust. 3 Konwencji z dnia 5 maja 1953 r. (ubezpieczenia społeczne);
  - b) umowa dodatkowa z dnia 12 maja 1953 r. do Konwencji z dnia 5 maja 1953 r. (wypłata emerytur i rent należnych za okres poprzedzający wejście w życie Konwencji).
8. NIEMCY — LUKSEMBURG
Artykuły 4-7 Traktatu z dnia 11 lipca 1959 r. (rozstrzygnięcie sporów niemiecko-luksemburskich) i art. 11 ust. 2 lit. b) umowy z dnia 14 lipca 1960 r. (świadczenia w razie choroby i macierzyństwa dla osób, które wybrały stosowanie ustawodawstwa Państwa pochodzenia).

9. NIEMCY — NIDERLANDY
- a) Artykuł 3 ustęp 2 umowy z 29 marca 1951 r.;
  - b) artykuły 2-3 Umowy dodatkowej nr 4 z dnia 21 grudnia 1956 r. do umowy z dnia 29 marca 1951 r. (rozstrzygnięcie o sprawach praw nabytych w niemieckim systemie ubezpieczenia społecznego przez pracowników niderlandzkich między dniem 13 maja 1940 r. i dniem 1 września 1945 r.).
10. FRANCJA — WŁOCHY
- a) Artykuł 20 i 24 Konwencji ogólnej z dnia 31 marca 1948 r.;
  - b) wymiana listów z dnia 3 marca 1956 r. (świadczenia chorobowe dla pracowników sezonowych zatrudnionych w rolnictwie).
11. FRANCJA — LUKSEMBURG
- Artykuł 11 i 14 Umowy dodatkowej z dnia 12 listopada 1949 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia (pracownicy kopalń i przedsiębiorstw podobnych).
12. FRANCJA — NIDERLANDY
- Artykuł 11 Umowy dodatkowej z dnia 1 czerwca 1954 r. do Konwencji ogólnej z dnia 7 stycznia 1950 r. (pracownicy kopalń i przedsiębiorstw równorzędnych).
13. WŁOCHY — LUKSEMBURG
- Artykuł 18 ust. 2 i art. 24 Konwencji ogólnej z dnia 29 maja 1951 r.
14. WŁOCHY — NIDERLANDY
- Artykuł 21 ust. 2 Konwencji ogólnej z dnia 28 października 1952 r.
15. LUKSEMBURG — NIDERLANDY
- Brak.

B

Postanowienia konwencji, których nie stosuje się do wszystkich osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie

(art. 3 ust. 3 rozporządzenia)

1. BELGIA — NIEMCY
- a) Artykuły 3-4 Protokołu końcowego z dnia 7 grudnia 1957 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia, w wersji zamieszczonej w protokole dodatkowym z dnia 10 listopada 1960 r.;
  - b) umowa dodatkowa nr 3 z dnia 7 grudnia 1957 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia, w wersji zamieszczonej w protokole dodatkowym z dnia 10 listopada 1960 r. (wyplata emerytur i rent należnych za okres poprzedzający wejście w życie Konwencji ogólnej).
2. BELGIA — FRANCJA
- a) Wymiana listów z dnia 29 lipca 1953 r. w sprawie zasiłku dla starszych pracowników najemnych;
  - b) artykuł 23 Umowy dodatkowej z dnia 17 stycznia 1948 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia (pracownicy kopalń i przedsiębiorstw równorzędnych);
  - c) wymiana listów z dnia 27 lutego 1953 r. (zastosowanie art. 4 ust. 2 Konwencji ogólnej z dnia 17 stycznia 1948 r.).

3. BELGIA — WŁOCHY
Brak.
  4. BELGIA — LUKSEMBURG
Brak.
  5. BELGIA — NIDERLANDY
Brak.
  6. NIEMCY — FRANCJA
    - a) Artykuł 16 akapit drugi i art. 19 Konwencji ogólnej z dnia 10 lipca 1950 r.;
    - b) umowa dodatkowa nr 4 z dnia 10 lipca 1950 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia, w wersji zamieszczonej w załączniku nr 2 z dnia 18 czerwca 1955 r.;
    - c) tytuły I i III załącznika nr 2 z dnia 18 czerwca 1955 r.;
    - d) punkty 6-8 Protokołu ogólnego z dnia 10 lipca 1950 r. do Konwencji ogólnej z tego samego dnia;
    - e) tytuły II, III i IV umowy z dnia 20 grudnia 1963 r. (zabezpieczenie społeczne w landzie Saary).
  7. NIEMCY — WŁOCHY
    - a) Artykuł 3 ust. 2 i art. 26 Konwencji z dnia 5 maja 1953 r. (ubezpieczenia społeczne);
    - b) umowa dodatkowa z dnia 12 maja 1953 r. do umowy z dnia 5 maja 1953 r. (wyplata emerytur i rent należnych za okres poprzedzający wejście w życie konwencji).
  8. NIEMCY — LUKSEMBURG
Artykuły 4-7 Traktatu z dnia 11 lipca 1959 r. (rozstrzygnięcie sporów niemiecko-luksemburskich).
  9. NIEMCY — NIDERLANDY
    - a) Artykuł 3 ust. 2 umowy z dnia 29 marca 1951 r.;
    - b) artykuł 2 i 3 Umowy dodatkowej nr 4 z dnia 21 grudnia 1956 r. do Konwencji z dnia 29 marca 1951 r. (rozstrzygnięcie o sprawach praw nabytych w niemieckim systemie ubezpieczeń społecznych przez pracowników niderlandzkich między dniem 13 maja 1940 r. i dniem 1 września 1945 r.).
  10. FRANCJA — WŁOCHY
    - a) Artykuł 20 i 24 Konwencji ogólnej z dnia 31 marca 1948 r.;
    - b) wymiana listów z dnia 3 marca 1956 r. (świadczenia chorobowe dla pracowników sezonowych zatrudnionych w rolnictwie).
  11. FRANCJA — LUKSEMBURG
Brak.
  12. FRANCJA — NIDERLANDY
Brak.
  13. WŁOCHY — LUKSEMBURG
Brak.
  14. WŁOCHY — NIDERLANDY
Brak.
  15. LUKSEMBURG — NIDERLANDY
Brak.
-

ZAŁĄCZNIK III

(art. 37 ust. 2 rozporządzenia)

Ustawodawstwa, o których mowa w art. 37 ust. 1 rozporządzenia, zgodnie z którymi wysokość świadczeń z tytułu inwalidztwa nie zależy od długości okresów ubezpieczenia

A. BELGIA

Ustawodawstwo dotyczące powszechnego systemu rentowego, specjalnego systemu rentowego górników i specjalnego systemu marynarzy marynarki handlowej.

B. NIEMCY

Żadne.

C. FRANCJA

Całość ustawodawstwa dotyczącego ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa z wyłączeniem ustawodawstwa w zakresie ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa w systemie górniczym ubezpieczenia społecznego.

D. WŁOCHY

Żadne.

E. LUKSEMBURG

Żadne.

F. NIDERLANDY

Ustawa z dnia 18 lutego 1966 r. o ubezpieczeniu od niezdolności do pracy.

ZAŁĄCZNIK IV

(art. 40 ust. 3 rozporządzenia)

Zgodność między ustawodawstwami Państw Członkowskich w sprawie warunków odnoszących się do stopnia inwalidztwa

BELGIA

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje belgijskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności			
		System powszechny	System górniczy		System marynarski
			Inwalidztwo ogólne	Inwalidztwo zawodowe	
FRANCJA	1. System ogólny: — III grupa (stała obecność) — II grupa — I grupa	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność
	2. System rolniczy: — Inwalidztwo całkowite ogólne — Inwalidztwo ogólne w dwóch trzecich — Stała obecność	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność
	3. System górniczy: — inwalidztwo ogólne częściowe — stała obecność — inwalidztwo zawodowe	} Zgodność Brak zgodności	} Zgodność Brak zgodności	} Zgodność Zgodność	} Zgodność Brak zgodności
	4. System marynarski: — inwalidztwo ogólne — stała obecność — inwalidztwo zawodowe	} Zgodność Brak zgodności	} Zgodność Brak zgodności	} Zgodność Brak zgodności	} Zgodność Brak zgodności
WŁOCHY	1. System powszechny: — inwalidztwo pracowników fizycznych — inwalidztwo pracowników umysłowych	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność
	2. System marynarski: — niezdatność do żeglugi	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
LUKSEMBURG	Inwalidztwo Pracowników Fizycznych	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność
	Inwalidztwo Pracowników Umysłowych	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność	} Zgodność

FRANCJA

Systemy stosowane przez instytucje francuskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności		System powszechny			System rolniczy			System górniczy			System marynarski		
		1 grupa	2 grupa	3 grupa osoby trzeciej	Inwalidztwo 2/3	Inwalidztwo całkowite	Stala obecność	Inwalidztwo ogólne 2/3	Stala obecność	Inwalidztwo zawodowe	Inwalidztwo ogólne 2/3	Inwalidztwo zawodowe całkowite	Osoba trzecia
Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stanu inwalidztwa												
	1. System ogólny:	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Osoba trzecia
	2. System górniczy:												
BELGIA	— inwalidztwo ogólne częściowe	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	— inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	3. System marynarski	Zgodność ⁽¹⁾	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność ⁽¹⁾	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność ⁽¹⁾	Brak zgodności	Zgodność ⁽¹⁾	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
WŁOCHY	1. System powszechny:												
	— inwalidztwo pracowników fizycznych	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	— inwalidztwo pracowników umysłowych	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
LUKSEMBURG	2. System Marynarski:	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	Inwalidztwo pracowników fizycznych	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	Inwalidztwo pracowników umysłowych	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności

(1) O ile inwalidztwo uznane przez instytucję belgijską jest ogólne.

(2) Jedynie wtedy, kiedy instytucja belgijska uznała niezdolność do pracy w głębi i na powierzchni.

WŁOCHY

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje włoskie dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności		
		System powszechny		Marynarze niezdatni do żeglugi
		Pracownicy fizyczni	Pracownicy umysłowi	
BELGIA	1. System ogólny	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	2. System górniczy: — inwalidztwo ogólne częściowe — inwalidztwo zawodowe	Zgodność Brak zgodności	Zgodność Brak zgodności	Brak zgodności Brak zgodności
	3. System marynarski — niezdatność do żeglugi	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
FRANCJA	1. System powszechny: — III grupa (stała obecność) — II grupa — I grupa	} Zgodność	} Zgodność	} Brak zgodności
	2. System rolniczy: — inwalidztwo ogólne całkowite — inwalidztwo ogólne częściowe — stała obecność	} Zgodność	} Zgodność	} Brak zgodności
	3. System górniczy: — inwalidztwo ogólne częściowe — stała obecność — inwalidztwo zawodowe	} Zgodność Brak zgodności	} Zgodność Brak zgodności	} Brak zgodności Brak zgodności
	4. System marynarski: — inwalidztwo ogólne częściowe — stała obecność — inwalidztwo zawodowe	} Brak zgodności	} Brak zgodności	} Brak zgodności
LUKSEMBURG	Inwalidztwo pracowników fizycznych	Zgodność	Zgodność	} Brak zgodności
	Inwalidztwo pracowników umysłowych	Brak zgodności	Brak zgodności	} Brak zgodności

LUKSEMBURG

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje luksemburskie dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności			
		Inwalidztwo pracowników fizycznych	Inwalidztwo pracowników umysłowych		
BELGIA	1. System powszechny	Zgodność	Zgodność		
	2. System górniczy:				
	— inwalidztwo ogólne częściowe	Zgodność	Zgodność		
	— inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności		
	3. System marynarski	Zgodność ⁽¹⁾	Zgodność ⁽¹⁾		
FRANCJA	1. System ogólny:	}	}		
	— III grupa (stała obecność)			Zgodność	Zgodność
	— II grupa				
	— I grupa				
	2. System rolniczy:	}	}		
	— inwalidztwo ogólne całkowite			Zgodność	Zgodność
	— inwalidztwo ogólne w 2/3				
	— stała obecność				
	3. System górniczy:	}	}		
	— inwalidztwo ogólne w 2/3			Zgodność	Zgodność
	— stała obecność				
	— inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności		
4. System marynarski:	}	}			
— inwalidztwo ogólne częściowe			Zgodność	Zgodność	
— stała obecność					
— inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności			
WŁOCHY	1. System ogólny:	}	}		
	— inwalidztwo pracowników fizycznych			Zgodność	Zgodność
	— inwalidztwo pracowników umysłowych	Brak zgodności			
	2. System marynarski:				
	— niezdatność do żeglugi				

⁽¹⁾ O ile inwalidztwo uznane przez instytucję belgijską będzie ogólne.

ZAŁĄCZNIK V

(art. 89 rozporządzenia)

Szczególne warunki stosowania ustawodawstw niektórych Państw Członkowskich

A. BELGIA

1. Przepisu art. 1 lit. a) i) rozporządzenia nie stosuje się w przypadku osób pracujących na własny rachunek i innych osób korzystających z usług służby zdrowia stosownie do ustawy z dnia 9 sierpnia 1963 r., ustanawiającej i organizującej system obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego i inwalidzkiego, o ile nie korzystają oni w przypadku tych usług służby zdrowia z ochrony identycznej z ochroną przyznaną pracownikom.
2. W celu stosowania przez właściwą instytucję belgijską przepisów rozdziałów 7 i 8 tytułu III rozporządzenia za dziecko wychowywane w Państwie Członkowskim uważa się dziecko zamieszkujące na jego terytorium.
3. Do celów stosowania przepisów art. 46 ust. 2 rozporządzenia, okresy ubezpieczenia emerytalnego, ukończone pod rządami ustawodawstwa belgijskiego przed dniem 1 stycznia 1945 r., uważa się za okresy ubezpieczenia ukończonego zgodnie z belgijskim ustawodawstwem dotyczącym powszechnego systemu inwalidztwa i systemu marynarskiego.

B. NIEMCY

1. a) Jeżeli ustawodawstwo niemieckie w dziedzinie ubezpieczenia wypadkowego już o tym nie decyduje, instytucje niemieckie wypłacają również odszkodowania, zgodnie z tym ustawodawstwem, za wypadki przy pracy i choroby zawodowe), jakie miały miejsce w Alzacji-Lotaryngii przed 1 stycznia 1919 r., których nie przejęły instytucje francuskie na podstawie decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 21 czerwca 1921 r. (*Reichsgesetzblatt*, str. 1289), o ile ofiara albo jej osoby bliskie pozostałe przy życiu zamieszkują na terytorium Państwa Członkowskiego.
- b) Artykuł 10 rozporządzenia nie narusza przepisów, na podstawie których wypadki i choroby zawodowe), które nastąpiły poza terytorium Republiki Federalnej Niemiec, a także okresy spędzone poza tym terytorium, nie powodują albo powodują tylko pod pewnymi warunkami, wypłatę świadczeń, jeśli uprawnieni zamieszkują poza terytorium Republiki Federalnej Niemiec.
2. a) W celu ustalenia, czy okresy uznane przez niemieckie ustawodawstwo za okresy przerwy (*Ausfallzeiten*) albo okresy uzupełniające (*Zurechnungszeiten*) powinny zostać uwzględnione jako takie, obowiązkowe składki wpłacone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego i przystąpienie do ubezpieczenia rentowego innego Państwa Członkowskiego, są zrównane ze składkami obowiązkowymi zapłaconymi na podstawie niemieckiego ustawodawstwa i po przystąpieniu do niemieckiego ubezpieczenia rentowego.

Przy zliczaniu liczby miesięcy kalendarzowych, jakie upłynęły między przystąpieniem do ubezpieczenia a realizacją ryzyka, okresów zaliczonych na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, które są zawarte między tymi dwiema datami, nie uwzględnia się, tak jak i okresów, w czasie których zainteresowany korzystał z renty albo emerytury.

- b) Przepisów lit. a) nie stosuje się do ryczałtowego trwania przerwy (*pauschale Ausfallzeit*). Jest ona określona wyłącznie w zależności od okresów ubezpieczenia ukończonych w Niemczech.

- c) Uwzględniając okres dodatkowy (*Zurechnungszeit*) na podstawie niemieckiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczenia rentowego pracowników kopalń jest, poza tym, uzależnione od warunku, że ostatnia składka zapłacona na podstawie niemieckiego ustawodawstwa została zapłacona na ubezpieczenie rentowe pracowników kopalń.
  - d) Przy uwzględnianiu niemieckich okresów zastępczych (*Ersatzzeiten*) stosuje się wyłącznie niemieckie ustawodawstwo.
  - e) W drodze odstępstwa od przepisu ustanowionego w lit. d), do osób, które przystąpiły do niemieckiego ubezpieczenia rentowego i które w okresie od 1 stycznia 1948 r. do 31 lipca 1963 r. zamieszkiwały na terytoriach niemieckich pozostających pod zarządem niderlandzkim, ma zastosowanie następujący przepis; w celu uwzględnienia niemieckich okresów zastępczych (*Ersatzzeiten*), w rozumieniu art. 1251 ust. 2 niemieckiego prawa w zakresie ubezpieczenia społecznego (RVO) lub przepisów równorzędnych, zapłata składki w niderlandzkim systemie ubezpieczenia w tym okresie jest powiązana z zatrudnieniem lub wykonywaniem działalności, podlegających ubezpieczeniu obowiązkowemu w rozumieniu niemieckich ustawodawstwa.
3. Jeśli chodzi o wpłaty, jakich należy dokonać do niemieckich kas ubezpieczenia chorobowego, obowiązek zapłaty składek, określony w art. 26 ust. 2 rozporządzenia, jest zawieszony aż do podjęcia decyzji związanej wnioskiem o przyznanie renty.
  4. W celu określenia, czy korzysta z renty sieroczej, fakt korzystania z jednego ze świadczeń wymienionych w art. 78 lub innego świadczenia rodzinnego przyznanego na podstawie ustawodawstwa francuskiego małoletniemu zamieszkującemu we Francji, jest związany z faktem korzystania z renty sieroczej na podstawie niemieckiego ustawodawstwa.
  5. Jeśli stosowanie niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń późniejszych w zakresie ubezpieczenia społecznego powoduje powstanie dodatkowych kosztów dla instytucji zajmujących się ubezpieczeniami chorobowymi, koszty te mogą być w całości lub częściowo zwrócone. Stowarzyszenie federalne regionalnych kas chorych, jako instytucja integrująca (ubezpieczenie chorobowe) decyduje o tym zwrocie poprzez porozumienie z innymi centralnymi federacjami kas chorych. Środki niezbędne do realizacji zwrotu są dostarczane z tytułu podatków nałożonych na całość ubezpieczeń chorobowych, proporcjonalnie do średniej liczby członków w roku poprzednim, włącznie z emeryturami.
  6. Jeśli instytucja niemiecka jest instytucją właściwą do przyznawania świadczeń rodzinnych zgodnie z tytułem III rozdziałem 7 rozporządzenia, za pracownika uważa się (art. 1 lit. a) rozporządzenia) osobę ubezpieconą obowiązkowo od ryzyka bezrobocia lub osobę, która otrzymuje, w wyniku tego ubezpieczenia, świadczenia gotówkowe z tytułu ubezpieczenia chorobowego lub świadczenia równorzędne.

C. FRANCJA

1. a) Zasiłek dla starszych pracowników najemnych przyznaje się, w warunkach przewidzianych dla pracowników francuskich przez francuskie ustawodawstwo, wszystkim pracownikom będącym obywatelami innych Państw Członkowskich, którzy w chwili składania wniosku zamieszkują na terytorium Francji;
- b) tak samo jest w przypadku uchodźców i bezpaństwowców;
- c) przepisy rozporządzenia nie naruszają francuskiego ustawodawstwa, na podstawie którego zostały uwzględnione, w celu uzyskania prawa do zasiłku dla dawnych pracowników najemnych, wyłącznie

okresy pracy lub równorzędne na terytorium departamentów europejskich i departamentów zamorskich (Gwadelupa, Gujana, Martynika i wyspa Reunion) Republiki Francuskiej.

2. Zasiłek specjalny i odszkodowanie kumulujące się, przewidziane przez szczególne ustawodawstwo zabezpieczenia społecznego w kopalniach, są wypłacane tylko pracownikom zatrudnionym w kopalniach francuskich.
3. Ustawę nr 65-655 z dnia 10 lipca 1965 r., przyznającą obywatelom francuskim, wykonującym lub tym, którzy wykonywali za granicą działalność zawodową lub handlową, prawo do przystąpienia do systemu dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego, stosuje się wobec obywateli innych Państw Członkowskich w następujących warunkach:
  - działalność zawodowa lub handlową, uprawniającą do dobrowolnego ubezpieczenia zgodnie z systemem francuskim, nie musi być prowadzona, lub nie musiała być prowadzona ani na terytorium francuskim, ani na terytorium Państwa Członkowskiego, którego pracownik jest obywatelem,
  - pracownik musi, z dniem wystąpienia z roszczeniem, udowodnić fakt zamieszkiwania we Francji, przez co najmniej dziesięć kolejnych lat, lub obowiązkowego lub dobrowolnego podlegania francuskiemu ustawodawstwu, kontynuowanemu przez taki sam okres.
4. W rozumieniu art. 73 ust. 3 rozporządzenia, określenie „świadczenia rodzinne” obejmuje:
  - a) zasiłki dla kobiet w ciąży, przewidziane w art. L 516 Kodeksu ubezpieczenia społecznego;
  - b) zasiłki rodzinne przewidziane w art. L 524 i L 531 Kodeksu ubezpieczenia społecznego;
  - c) odszkodowanie wyrównawcze do proporcjonalnego podatku dochodowego, przewidziane w art. L 532 Kodeksu ubezpieczenia społecznego.

Jednakże świadczenie to może być wypłacone tylko wtedy, kiedy wynagrodzenie otrzymywane z powodu rozłąki podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym we Francji;

- d) dodatek na niepracującego współmałżonka przewidziany w art. L 533 Kodeksu ubezpieczenia społecznego.

D. WŁOCHY

Żadne.

E. LUKSEMBURG

W drodze odstępstwa od przepisów art. 94 ust. 2 rozporządzenia, okresy ubezpieczenia lub równorzędne, ukończone przed 1 stycznia 1946 r. zgodnie z luksemburskim ustawodawstwem w zakresie ubezpieczenia emerytalnego, na wypadek inwalidztwa, śmierci, są uwzględniane przy stosowaniu tego ustawodawstwa tylko o tyle, o ile prawa w trakcie nabywania zostaną utrzymane 1 stycznia 1959 r. lub odzyskane tylko zgodnie z tym ustawodawstwem lub obowiązującymi lub zawieranymi umowami dwustronnymi. W przypadku, gdy zastosowanie ma kilka porozumień dwustronnych, uwzględnia się okresy ubezpieczenia lub równorzędne liczone od najstarszej daty.

F. NIDERLANDY

1. Ubezpieczenie chorobowe dla emerytów

- a) Osoba otrzymująca emeryturę na podstawie niderlandzkiego ustawodawstwa i rentę przyznaną na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, jest uważany, stosownie do przepisów art. 27 i/lub 28, za uprawnionego do świadczeń rzeczowych, o ile spełnia, uwzględniając przypadek określony w art. 9, warunki wymagane przy przystępowaniu do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego osób starszych.

- b) Składka z tytułu dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego osób starszych wynosi, dla zainteresowanych zamieszkujących w jednym z pozostałych Państw Członkowskich, tyle co połowa średnich kosztów ponoszonych w Niderlandach na świadczenia zdrowotne osoby starszej i członków jej rodziny.

2. *Zastosowanie niderlandzkiego ustawodawstwa do powszechnego ubezpieczenia emerytalnego*

- a) Za okresy ubezpieczenia ukończonego zgodnie z niderlandzkim ustawodawstwem, dotyczącym powszechnego ubezpieczenia emerytalnego, uważa się także okresy przed 1 stycznia 1957 r., w czasie których beneficjent niespełniający warunków pozwalających na uzyskanie zaliczenia tych okresów do okresów ubezpieczenia, zamieszkiwał na terytorium Niderlandów po ukończeniu 15 roku życia albo w czasie których, o ile zamieszkując na terytorium innego Państwa Członkowskiego, wykonywał działalność jako osoba zatrudniona w Niderlandach na rzecz pracodawcy mającego siedzibę w tym Państwie.
- b) Nie uwzględnia się okresów, jakie należy wziąć pod uwagę na podstawie lit. a), które zbiegają się z okresami przyjętymi do zliczenia emerytury lub renty należnej zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego w zakresie ubezpieczenia emerytalnego.
- c) Jeśli chodzi o kobiety zamężną, której mąż ma prawo do emerytury na podstawie niderlandzkiego ustawodawstwa w sprawie powszechnego ubezpieczenia emerytalnego, uwzględnia się również jako okresy ubezpieczenia, okresy trwania małżeństwa sprzed daty ukończenia przez zainteresowaną 65 roku życia i w czasie których zamieszkiwała ona w jednym lub wielu Państwach Członkowskich, o ile te okresy zbiegają się z okresami ubezpieczenia, ukończonego przez jej małżonka zgodnie z ustawodawstwem i z tymi, jakie należy uwzględnić na podstawie lit. a).
- d) Nie uwzględnia się okresów, jakie powinny być uwzględnione na podstawie przepisów lit. c), które zbiegają się z okresami uwzględnionymi przy wyliczaniu emerytury należnej danej zamężnej kobiecie z tytułu ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego dotyczących ubezpieczenia emerytalnego lub z okresami, w których korzystała ona z emerytury na podstawie tych ustawodawstwa.
- e) Jeśli chodzi o kobietę zamężną, której mąż podlegał niderlandzkiemu ustawodawstwu o ubezpieczeniu z emerytalnym lub uważa się, że spełnił okresy ubezpieczenia na podstawie przepisów lit. a), przepisy dwóch poprzednich liter stosuje się *mutatis mutandis*.
- f) Okresy, o których mowa w lit. a) i c), uwzględnia się przy zliczaniu emerytury tylko wtedy, kiedy zainteresowany zamieszkiwał przez sześć lat terytorium jednego lub kilku Państw Członkowskich po ukończeniu 59 lat i o ile zamieszkuje na terytorium jednego z tych Państw Członkowskich.

3. *Stosowanie niderlandzkiego ustawodawstwa do powszechnego ubezpieczenia dla wdów i sierot*

- a) zgodnie z przepisami art. 46 ust. 2 rozporządzenia, za okresy ubezpieczenia ukończonego zgodnie z niderlandzkim ustawodawstwem dotyczącym powszechnego ubezpieczenia dla wdów i sierot, uważa się także okresy przed 1 października 1959 r., w których pracownik zamieszkiwał na terytorium Niderlandów po ukończeniu 15 roku życia lub w których, zamieszkując na terytorium innego Państwa Członkowskiego, wykonywał działalność jako osoba zatrudniona w Niderlandach na rzecz pracodawcy mającego siedzibę w tym Państwie.
- b) Nie uwzględnia się okresów, jakie powinny być uwzględnione na podstawie przepisów lit. a), które zbiegają się z okresami ubezpieczenia ukończonego zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego w zakresie rent rodzinnych.

4. *Stosowanie niderlandzkiego ustawodawstwa do ubezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy*
- a) Do celów art. 46 ust. 2 rozporządzenia za okresy ubezpieczenia ukończonego zgodnie z niderlandzkimi ustawodawstwem dotyczącym ubezpieczenia od niezdolności do pracy, uważa się także okresy wykonywania pracy wynagradzanej i okresy równorzędne spełnione w Niderlandach przed 1 lipca 1967 r.
  - b) Okresy, jakie należy uwzględnić na podstawie przepisów lit. a) są uważane za okresy ubezpieczenia spełnionego zgodnie z ustawodawstwem rodzaju, określonego w art. 37 ust. 1 rozporządzenia.
-